ספריה עממית בטורונטו
יודישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטע
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/songs0005avra

אלע ווערק
פון
אברהם רייזען
אין 12 בענדער

יובילעאום אויסגאבע

דריטע אויפלאגע

אברהם רייזען.

פינפטער באנד:

ליעדער

ארויסגעגעבען פון פערלאג א י ד י ש
1917 ניו־יארק. תרע"ז

Copyright, 1918
by
JEWISH BOOK AGENCY, Inc.

אין מיטען וועג.

אין מיטען וועג

איך שטעל זיך אב אין מיטען וועג.
איך הויב אן וואס דערמאנען.
איך הויב אן וואס דערקאנען —
איך הער א גרוס פון אלטע טעג.

דער גרינער בוים ביי'ן וואסער שטעהט,
ער שטעהט שוין אנגעבוינען —
א פויגעל איז פערביי געפלויגען —
דאס הארץ איז פול מיט שרעק און פרייד...

דער פערלאָרענער גלויבען.

בין איך מיר געגאנגען
זוכען יענעם גלויבען
פון די טעג די אלטע,
וואָס איך האָב פערלאָרען.

* * *

עס בעפאלט דער אוועג —
פינסטער איז דער חימעל,
ווי מיט פּעך פערגאָסען —
זעלטען בליצט א שטערען.

גיט א שטילען ציטער
און ער ווערט פערשוואונדען,
און דער חימעל ווידער
טוט זיך אָן אין שוואַרצען.

און א דיקער פּחד
לעגט זיך אויף דיין זעלע,
און די אויגען זוכען
ערגעץ ווייט א ליכטעל.

צינדסטו אָן דיר ליכטער
ערגעץ־ווּאו געבאָרגטע,
און דו ווילסט די שרעקען
מיט דער שיין פערטרייבען.

פרעמדע ליכטער! מאכען
ליכטיגער דערנעבען;
אין דער ווייטער ווייטקייט
העננט דערזעלבער חושך.

האב איך מיך נעלאזען
אין א וועג א ווייטען
אויפזוכען מיין גלויבען,
יענעם ריינעם, העלען.

ווייט דער וועג לינט חינטער,
חינטער שטעדט און לענדער,
חינטער טיעפע ימים,
וועלכע ברויזען מעכטיג.

* * *

אין א קליינעם שטערטיל
שטעהט א שול א גרויסע;
פריה און אוועגד רוישען
דאַרטען אלטע תפלות...

ביי דער טיר אין ווינקעל
לויכט שטיל דער נר תמיד,
צוויי ליכט שמעלצען, צאנקען
ביי דעם אלטען עמוד.

ערגעץ אין א ווינקעל
שטעהט א גראַהער אלמער,
אנגעפילט מיט ספרים —
קומט מיט מרה שחורה...

אין די אלטע ספרים
קום איך זוכען לעבען...
נייעם לעבען, קרעפטען
חעלע, רייניע בליקען...

און איך האב נעבלעטערט
איין בלאט נאכ'ן צווייטען
און נעזוכט בעלויונונג
פאר מיין וועג, דעם לאנגען...

נאהענט אלע אותיות,
און בעקענט די וועדטער,
דאך דער זין — פערגעסען,
פרעמד אזוי און פינסטער...

כ'האב אין גראהען אלמער
אויפנעזוכט מיין קינדהייט, —
ראדט איז זי געלעגען,
ווי א טויב אהן פלינלען.

און נעברומט מיט וועהטאג
און נעקלאגט מיט וועהמוט
און נעבעטען רחמים:
פליגעל! פליגעל! פליגעל!...

הערבסט-געדאנקען

ביי מיין פענסטער בליהט אן אקאציע —
שוין שפעט, שוין שפעט:
עס קומט א פויגעל צופליהען און טשוויטשערט,
און רעדט און רעדט:

„עס וועט די אקאציע פערוועלקען, דאך בליהען —
צוריק, צוריק!
און דו וועסט שטארבען און קיינמאל ניט וויסען
פון גליק, פון גליק!..."

ז ו ע ר ?

אבגעהאקט די פליגעל
האט מען דיין געראנק...
ווער האט דיר געטאן עס —
ווייסט ניט—ס'איז שוין לאנג!
אפשר, אין דיין קינדהייט,
אפשר, נאך אין ווינעל,
האט דיין מאמעס ליעדעל
דיר געשאדט די פליגעל?

אדער נאר דער חדר,
נידעריג און ענג:
אויפן פיר די בריטקייט,
אויפן פיר די לענג;
און דער געלער רבי
מיט'ן געלען אלף —
איז פאר דיינע פליגעל
נאר געווען דער חלף?

אדער שפעטער, שפעטער,
ביסט פון חדר פריי,
און דיר ווינקען וועגען,
בריט און גרין און נייי,—
נאר די נויט בעוויזען
האט זיך באלד אין מיטען
און די פליגעל דיינע
בייז דיר אבגעשניטען?...

ווי שטיל

ווי שטיל איז אין וואלד, און ווי שען!
א רוה אויסגעגאסען —
זייט שטיל, מיינע זארגען, זייט שטיל —
אין הארץ ליגט פערשלאסען!

כיט רודערט, ניט צאפעלט, ליגט שטיל,
איך שעם זיך אייך צייגען
פאר בלעטעלעך, בלומען אין גראז,
פאר ערנסטע צווייגען.

שלאפט אייז, מיינע זארגען — שלאפט אייז.
און הערט צו דעם ניגון
פון פייגעלעך, פליגלעך אין וואלד
און לאזט אייך פערווייגען!...

א ראטה

א. היט זיך מיט דיין רעדעו —
דיין וואָרט, עס קומט פון האַרץ,
הי נאָס וועט עס צוטרעטען
און מאכען ברודיג, שוואַרץ.

דו רעדסט אן אַנדער לשון,
עס קלינגט ווי א געזאַנג,
און דאָ דאַרף מען דעם גראָשען,
זיין דומפיג־שוועדען קלאַנג.

און אלע פרעמד כסדר.
געפינסט קיין פרייַנד אין זיי;
פערשפּאַר זיך אין דיין חדר
און שטילערהייט פערגעה!...

פלוצלונג וועלט דיר אומעטיג

...פלוצלונג וועלט דיר אומעטיג,
פיהלסט זיך ווי געבייגענער:
האט געריהרט דער וועלט־שמערץ דיר,
צי דער שמערץ, דער אייגענער?

קוקסט אין גאס אן יערערן
אין דעם בליק — בעלויכטונג,
אדער ווי פאראורטיילטע
וואלטען אויף בענקעדיגונג...

לאזטו זיך אהיים צוריק
שוין א מיד געוואלענער,
און דו וואלפסט זיך אויפ'ן שטול
ווי א לאנג פערלאלענער...

זיצסטו א פערזונקענער,
זיצסטו לאנג און קלעמסטו זיך,
וואלסטו וועלטן תפלה טהאן —
פאר דיין שאטען שעמסטו זיך...

דריי צייטען...

דו זעהסט דאָרט צוויי ביינאנד,
זיי שפּילען זיך אין זאמד;
זיי שפּיעלען זיך און יאָגען זיך,
און פּרעהען זיך אוו טראָגען זיך...
א, קינדער, קינדער צוויי!
די וועלט געהערט צו זיי.

דו זעהסט זיי צוויי באנאנד,
זיי געהען האנד אין האנד;
זיי האלזען זיך, זיי דריקען זיך,
זיי קושען זיך, זיי קוויטען זיך...
דאָס איז די יוגענד־פּאָר,
דאָס איז — א נייער דור!

דו זעהסט דאָרט איינעם געהן
אליין, אליין, אליין!
אין האנט א שטעקען האלט ער,
קוים־קוים ער געהט, באלד פּאלט ער...
ווער איז דאָס? ציטערסט אויף?
דאָס איז דער סוף, דער סוף!

לעבענס-אַנגסט

עס בעפאלען מיך אנגסטען פון לעבען,
עס בעפאלט מיך פון לעבען דער שרעק.
און וואו נאר דו זאלסט א בליק געבען,
איז צער און טרערען אהן ברעג...

עס זיינען דא מענשען, וואס לאכען
און ווייזען מיר שמחות אהן צאהל...
און הייסען מיר פרעהליך זיך מאכען —
איך פאלג זיי און טו עס צומאל.

דאך גיעה איך פאר־טאג פון די פריידען,
דערזעה איך די „פרוי" ביי א ראג;
און אנדערע מענשליכע ליידען —
און ס'שרעקט מיך דער קומענדער טאג...

צווייערליי צער.

איך טראָג אין האַרץ א גרויסען צער —
ער איז ניט מיינער;
אָ, וועלט, נעם צו פון מיר דעם צער,
ער איז דאָך דיינער.

איך האָב ביי דיר געזומען אײַהם,
ביי דיינע קינדער,
געוואָלט אײַהם לויטערן אין האַרץ,
אײַהם מאַכען לינדער...

נו, וואקסט ער דאָרט ביי מיר און וואקסט
און ווערט אלץ שווערער;
אָ, וועלט, נעם צו דיין צער פון מיר,
איך קאָן ניט מעהרער!

מיין אייגען צער איז גרויס נעזונ
און נרויס מיין ליידען —
עס האָט מיין אַרים האַרץ ניט מעהר
קיין פלאַץ פאַר ביידען!...

דאָס פערשפּעטיגטע ליעד

דו האָסט פערשפּעטיגט מיט דיין ליד,
דו ביסט אליין געקומען ;
די וועלט איז יונג, און דו ביסט מיד.
די וועלט האָט זון און בלומען

פערשפּעטיגט ליד ! ניט פאַל אראָב,
דו וועסט צוריק פריה ווערען,
ווען טאָג פערלעשט זיין לעצטען שטראל
און נאכט פערלעשט די שטערען !...

עס איז געווען...

עס איז געווען אמאל...
ווי לאנג — ניט פרעגט —
דער שטויב פון לעבען האט
די צייט פערדעקט...

איך בין נעלעגען
אונטער א בוים...
דאס הארץ פול ליעבע,
דער קאפ — פול טרוים...

און אויף דעם בוים
האב איך געהערט:
א פייגעל זינגט
גאר אונגעשטערט.

א פייגעל זינגט,
א פייגעל לאכט...
מיין צוקונפט דאן
האב איך געמאכט.

טשיריק, טשיריק:
א קוש, א דריק,
טשיריק, טשיריק:
א ווייטער גליק!

טשיריק, טשיריק:
עס קאכט דאס בלוט;
טשיריק, טשיריק:
די וועלט איז גוט...

פלוצים אין דער הויך געהויבען
האב צום בוים איך מיינע אויגען;
וויסט דער צווייג איז דאַרטען אויבען —
ס'איז דאס פייגעלע פערפלויגען...

כ'האב געזוכן איהם פליהען, פליהען,
זיינע פליגעלעך צענומען;
מיינע האפענונגען, גליקען —
אויף די פליגלען מיטגענומען...

וואו־זשע זוכט מען אויף דעם פויגעל?
כ'האב געוואנדערט טעג און יאהרען;
ניט געפונען איהם שוין קיינמאל
און מיין גליק — זינט דאן פערלאָרען!

פרייד און טרויער

צוויישען דער פרייד און דעם טרויער
שטעהט א מויער...

די פרייד וואָלט אמאָל
צום טרויער געגאַנגען —
צו הויף איז דער מויער,
זי קען ניט דערלאַנגען.

מ׳דארף קלעטערן, שטייגען —
דאָס קען ניט די פרייד:
זי קען נאָך צוריסען
איהר יידעלע לייד.

דער טרויער וואָלט אויף
מיט דער פרייד זיך בעקענט,
דער מויער איז הויך
און קורץ — זיינע הענט...

און ווילען זיי מאכען
די הערצער זיך גרינגער,
דאן קלאפען זיי אן
אין וואנט מיט די פינגער.

די פרייד רעדט פון טרויער,
דער טרויער פון פרייד
און אייגער פערשטעהט ניט
דעם אנדערענס רייד...

אויפֿן ים

1.

און ווידער דער ים און די וועלען־בערג ווידער,
און ווידער די פויגעל בעגלייטען פון הינטען
און שרייען און לאר׳מען מיט ווילדען גערודער,
און ווידער די שטורעמס, די קרעכצענדע ווינטען...

און ווידער אין שיף, אין דעם אייגזאמען, גרויסען,
אין מיטען דעם הימעל, אין מיטען דעם וואסער.
און ווידער, א, וואנדערסטו מיד און פעשרטויסען,
דו אַרימער מענשעל, דו טרוי׳ריגער, בלאסער!

וואוהין און צו וועם און צו וואסערע ציל׳ען?
דאס גליק ליגט בעהאלטען אין אבגרונד אין טיפֿען,
דער ים וועט דיין דאַרשט נאכ׳ן גליק דיר ניט שטיל׳ען,
דיף וועלען ניט ברענגען צום איהם קיינע שיפֿען...

2.

טראָגט זיך אויפ'ן ים א שיף,
אויפ'ן מיטען ים;
פריי דאָס וואסער, פריי דער ווינט,
אהן קיין שטער און צאם!

ווינט און וואסער דרעהען זיך,
ווייסען נישט פון רוה;
ווינט און וואסער האלטען זיך,
שמועסען אויף דו...

אויפ'ן דעק פון שיף שטעהט קוים
ס'מענשעלע, דער האר,
שפאַרט זיך אָן פאַרענצען אָן,
ציטערט פאר געפאהר...

קוקט פון ים דעם ווילדען שפיל —
די געפאהר איז גרויס —
קוקט און הערט, ווי ים און ווינט
לאכען הויך איהם אויס!...

3.

די בערוהיגונג

בערוהיגט איז דער יב. שטיל קיקעלט ער די וועלען
אין לויטער קולט ער מילד צוב׳ זיבעל צו דעב העלען.
עס האבט יק, ער, דער ריז אין עים [illegible] געמוטען:
ניט העלפען וועט [illegible] ניט [illegible] אין ברומען.

און אלע זיינע שטארקע, ריזיגע פערלאנגען
[illegible] דערלאנגען.
אויך איהם האט גאט בעשטימט געוויסע וועגען
[illegible]...

4.

עס האָט צו מיר א וואָל געזאָגט:
„גענוג געוואַנדערט שוין, פּאָעט!
דו מיינסט, די וועלט איז ווירקליך גרויס? —
אַך, נאָך א י י ן רייזע, אוּן שוין אויס!

א קיילעכדיגע איז די ערד —
דאָס האָט מען לאַנג שוין, לאַנג דערקלערט.
אוּן וואו דו לאָזט זיך זוכען גליק —
דו קומסט צום זעלבען אָרט צוריק"...

5.

אויפ׳ן וואסער

מיר זיינען אלע אויפ׳ן וואסער בלויז:
מיר שווימען שטאלץ און דרייסט און זיכער,
און אויפען זיך צו קומען גיכער
צו דער בעשטימטער שעה צו הויז.

מיט האפנונגען איז פול דאס הארץ און פיעל,
און פול מיט אויסגעטראכטע גליקען;
מיר הויבען דערשטיג אונז׳רע בליקען
אהין, אהין צום ברעג, צום ציל!

אט באלד, אט באלד! — עס שאלט דאס ליער:
דאס הארץ מיט היימליכע געפיהלען,
די כוואליעס וויגען זיך און שפילען,
זיי גלעט א לינדערווינט פון זיד...

נו, קומט אן אויז־בארג אן פון נאררד,
ער קומט מיט קעלט און טויט געצויגען,
מיט טויזענט שפיצען, טויזענט אויגען —
און ס׳פלאצט די שיף, ווי אן אקארד...

דער ניגון

איך האָב איהר זאָגען פיעל געוואָלט
און האָב געשווינגען:
דאָס וואָרט וואָלט קאַרג און קאַלט געווען,
עס ברויך א ניגון...
דער ניגון האָט אין האַרץ געהויט,
און טיף פערשלאָסען;
כ'האָב שפּעטער ערשט פאר שטיין און בוים
איהם אויסגעגאָסען.

וועמען?

וועמען דריק איך צו מיין ברוסט !
אין דער נאכט פון שטיל־ער לוסט?
וועמעס ליפען פרעס איך צו
אין דער נאכט פון צארטער רוה?

א, די נאכט, זי געהט ארום
און זי מוסר'ט שטיל און שטום:
וואס פערשוועגדסטו מיך אומזיסט,
ניט געהאלזט און ניט געקוסט?

איך בין שטום און איך בין בלינד,
און דו, ארים מענשען־קינד,
בלאנדושעסט אומ'עט אזוי שפעט
אהן א מיידעלס האנטס א גלעט.

א טראפען...

א טראפען לעבענס־פרייד
אין כוס פון לייד
מיר ניסט אריין
און לאזט מיך שבור זיין!...

איך בעט מיט אויסגעשפרייטע הענט:
נאר איין מאמענט!
בעפרייען זיך פון יאך,
און שטארבען גלייך דערנאך!

קענסטו?

(פון פרץ)

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו אלע דורות
זייהען מיט טרערען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואָס האַדעווען שטייגער
און נעהרט בלוט וועריס?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו צוישען די זאָנגען
בליהט דאָרט מיין האָפען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו מיין האַרץ און מיין ליעבע
וועלען וועז עס איז שלאָפען?...

מיין בעט

איך האָב אלץ שוין בעזונגען,
פון פיעלעם נערערט,
נאָר קיינמאל נעווידמעט
קיין שורה מיין בעט.

א פרייַנדין מיין בעסטע
אין נעכט אלערליי,
אין נעכט פון פיעל פרייַדען,
אין נעכט אויך פון וועה!

וואָס האָב איך מיין בעטעל
שוין נישט אָנפערטרויט? —
דעם סוד פון דער ליעבע,
דעם סוד פון דעם טויט.

די הייסטע פערלאַנגען,
דעם העכסטען בענהר,
די זיפצען, די טיפסטע,
די אמת'ע טרער...

אין קאפע

כ'האב ליעב אוועקצוועצען זיך אין ווינקעל פון קאפע
און מראכטען, טראכטען לאנג פון היים, פון ליעב, פון וועה...
ס'איז אנגענעהם אזוי און ליעב, און זים, און גוט —
אין קאפע ווערט שטיל — די אלטע זארג — זי רוהט...

איך בין א נייער מענש — א ביסעל מיד און קראנק,
מיין ווילען שוואך, דאך שטארק, וואוילזונגעריש איז מיין נעראנק.
ער פליהט די נאנצע וועלט ארום און קומט צוריק
און ברענגט פון אלע עקען וועלט צו ביסלעך גליק..

„איטאליען" ! אך, ווי היימליך קלינגט דער קלאנג !
נאר מיין נעדאנק — ער האלט זיך דארט ניט לאנג :
יאפאן איז שענער נאך און פול מיט סוד און טרויס ;
מצרים, וואו עס פליסט דער ניל, און ס'בליהט דער
פאלמענבוים...

און קאליפארניען ! אך, דארט בליהט איצטער פרוכט !
(ער האט א ראזען־עפעל אבגעריסען, גלייך פערזוכט ;
אך, מיין נעדאנק, ער האט אזוי פיעל מוט און קראפט:
ער בייסט די עפעל, און עס פליסט און רינט דער זאפט !)

און באלד פערשווינדט ער ווייטער, ווייטער נאך
דארט אין מאראקא זיינען שהנע טעכטער דאך :
די אויגען שווארץ, די קערפערם ברוין און שלאנק...
(אומארעמט איינע האט שוין מיין נעדאנק !)

איך זיץ אין ווינקעל אין קאפע ביים קלייגעם טיש...
די נלאז איז קאלט, מיין שוואונג נאך היים און פריש...
אך, מיין געראנק — ער וואלט נאך ווייטער ערגיץ־ווואו,
אך, שאדע... ש פ ע ט... מען מאכט די קאפע צו!

צו מיין גליק

דיקער טרויער דעקט מיין האַרץ...
פינסטער, פינסטער, טריב און שוואַרץ...
און א וואַלקען פאר מיין בליק
ציהט פאַראויס, פאַראויס —
א, ווי שוואַרץ און גרויס!..
רעטע, רעטע זיך, מיין גליק!

גליק מיינס, גליק מיינס, נעם זיך רעכטס;
זעה, ווי ס'טראַגט און יאָגט דאָס שלעכטס
מיט אַן אימפעט און געלויף...
זעה דעם שטויב, דעם שמויב;
א, דו ווערסט צו רויב! —
רעטע זיך, מיין גליק, אנטלויף!..

דער בוים ביים פענסטער

עס פייפט דער ווינט. דער בוים אין פענסטער
קלאפט אן מיט זיינע צוויינען,
פונקט ווי מיט דראָהענדינע פינגער —
ער ווילְ מיר אומגליק ציינען..

איך קום ארוים — די בלעטער זיינע
פערווועלקט, פערדארט און שיטער;
און אונטען ליגען זיי צעשפרייטע
פון בייזען הערבסט־נעוויטער...

איך קוק אריין אין שפיגעלְ מיינעם,
פון שרעק אדורכנעדרונגען;
א גרויע האָר, א קנייטש אין שטערן —
מיין הערבסט האָט אָנגעקלונגען.

איך האָב אין לעבען...

איך האָב אין לעבען גליק געוואָלט,
געזוכט פון לעבען בלויז דאָס גאָלד...
געזוכט אין הייליען און נעגראָבען
געוואָלט דאָס גליק און גאָלד צו האָבען..

א, קיינער האָט ניט קיין בעגריף,
ווי ווייט געגראָבען און ווי טיף...
ס'איז גרויס געוועזען מיין פערלאָנגען,
איך האָב דאָס גאָלד געוואָלט דערלאָנגען.

אומזיסט דאָס לעבען אָבגעבליכט:
איך האָב דאָס גאָלד.ניט דערגרייכט;
איך גראָב און גראָב און אַרבייט פליסיג
צעהן יאָהר און צוואַנציג, אָט איז דרייסיג...

און איינמאָל... שפעט אין נאכט געווען,
האָב איך אין שפיגעל זיך דערזעהן,
און האָב זיך ווי פון טויט דערשראָקען:
א, זילבער... זילבער — מיינע לאָקען!...

פון אייגענעם קוואל.

אני מאמין

מיט א טרויעריגען ניגון —
און די אויגען פֿלאמען —
ברומט דער איד ביים דאוונען הייליִק,
פֿליסטערט „אני מאמין“:

„אני מאמין, ברומט ער טעגליִק —
מאָרגען, היינט, צי שפּעטער,
וואָרטען וועל איך אויף משיח —
קומען, קומען וועט ער...

„זאָל עס זיין נאָך לאַנג צו וואָרטען,
זאָל ער זיך פֿערזאמען —
איך וועל וואָרטען, ניט אויפֿהערען
זאָגען אני מאמין...

„זאָל דער גלות זיין ווי ביטער,
זאָל מען שווערער פֿרעסען; —
איך וועל אני מאמין זאָגען
קיינמאָל ניט פֿערגעסען...

„אויף דיין הילף, מיין פֿאָטער, האָף איך,
וועלטען קאָן איך טראָגען;
און נעראָלדיג וועל איך טעגליִק
אני מאמין זאָגען“...

אויף א פערד א ווייסען...

אויף א פערד א ווייסען
ווען משיח קומען,
האָב איך מיין קינדהייט
ציט'ריג שטיל פערנומען.
און אין הארצען האָבען
יונג נעבליהט פאנטאזיען,
ווי די ריינסטע בלומען.
*
שוין פערפליגען זייגען
פיעלע, לאנגע יאָהרען —
ס'לעבען האָט דערעסען,
משיח'ן פערגעסען...
דאָך דאָס פערד, דאָס ווייסע,
פון דער שענער מעשה
לעבט נאָך אין זכרון.

ווי דאָס גאנצע לעבען
שלעפט זיך שווער מיט פלאָגען!
היי, דו פערד, דו ווייסער,
קום און זאָלסט מיך טראָגען.

טראָג מיך, ווען ס'איז פרידען,
ווען אתרוגים בליהען,
ווארט ניט אויף משיח —
לאָמיר ביידע ציהען!..

דער אוויוון
(פון ליטא)

שטעהט אין שטוב א גרויסער אוויוון,
ווי ער וואלט זיך וועלען רייצען...
און די אר'מע בעל־הבית'טע
האלט איהם שטענדיג אין איין הייצען...

ס'איז אן אלטער בייזער אוויוון,
קוקט אזוי מיט צער און רוגז;
ס'וויל אויך נאפט אין איהם ניט ברענען,
תמיד שטעהט ער קאלט און ברוגז.

צעהנדליג שוועבלעך אויסגעריבען,
אנגעלעגט די בעסטע „קארע" —
ער פערלעשט אלץ מיט זיין אטעם,
ווי געשאדט וואלט איהם עין־הרע...

און עס העלפען איהם קיין סגולות:
ס'שפארט דער רויך אלץ אומגעהייער...
און די אר'מע פרוי — זי שטיקט זיך,
און עס זעהט זיך קיין פונק פייער...

הויבט זי אן דעם מוליער שילטען —
(יענער איז שוין לאנג געשטארבען !...)
טראגט זיך אן דער מאן פון דאוונען,
פאלט ער גלייך איהר פאר א קרבן...

לויפט ער ווידער אין בית־מדרש,
דאָרט איז רוהיג, דאָרט איז ווארים —
כאפּען צו זיין טייל די קינדער,
און זי וויים ניט פון דערבארעם...

און דאָס האָלץ וויל אלץ ניט ברענען,
ביי דער אר'מער קראנקער מאמען,
דאָך אין הארצען ברענט א גהינום,
אוש די דארע באקען פלאמען...

ביים גרענץ

כ'שטעה אין וויסטען פעלד ביים גרענץ.
פ'ציהט מיך וויטער. נישט צו מאכען:
צוויי סאלדאטען היטען, וואכען —
א, ווי לאנגוויליג ביים גרענץ!

צוויי סאלדאטען וואכען, היטען,
כ'זאל די גרענץ ניט אריבער...
אויפ'ן וויסטען פעלד וועלט טריבער:
צוויי סאלדאטען וואכען, היטען.

צוויי סאלדאטען מיט די זעבעל...
פאר מיר, הער איך, לידער קלינגען...
א, ווי וואלט איך איבערשפרינגען! —
ביי דער גרענץ פאלט א נעבעל...

צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...
פאר מיר, זעה איך, צינדט זיך פייער
אין אן אנדער וועלט א פרייער
צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...

צווישען מויערען...

צווישען מויערען
אין דער נייער וועלט —
טראָגט פֿאר ד'אויגען זיך
אונזער אלט געצעלט.

פֿליהען אויטאָם אום
ציטערט אויף די ערד —
בענקען מיר אויף דאָ
נאָך דעם וווייסען פערד.

ברענען פייערן,
בלענדען דאָס געזיכט,
דאָך עס גלעט אונז נאָך
פון דער היים דאָס ליכט.

רוישען מיטינגען,
רעדנער קומען אָן,
דאָך אין אויער קלינגט
אלץ דעם מגיד'ס טאָן.

„טיפֿאַרערי" זינגט
יעדעס קינד און „באָי"
אין די אויערען קלינגט
דעם בעל־תפילה'ס „אוי!"

אלעם, וואס מיר זעה'ן
זעהען מיר אין צוויי:
אין דער נייער פרייד
ברומט די אלטע וועה...

י ע נ ע...

יענע ווינטעלעך די קיחלע,
אין דער אלול נאכט,
און די שוהל, און דער בעל תפלה —
אלץ האט אויפגעוואכט.

אין דעם רוישיג לאנד און זוייטען
זעהסטו וויעדער זיי,
און עם לעבען אויף די צייטען
פון דיין פרייד און וועה.

ווי זיי קומען נאכאנאנדער,
יענע נעכט און טעג —
אין דיין לעבענס לאנגען וואנדער,
אויף דיין נייעם וועג!

ווי עם לויכט נאך יענער שימער
פון די אלטע וועגט!
דאס פערלאשענע אויף אימער
צינדט זיך אן און ברענט!

און ווי ווייט דו ביזט פון אלטען
און ווי נאהענט דאך,
און ענטרונענע נעשטאלטען
נעהען אלץ דיר נאך!..

אין דער היים

אין דער היים דאַרט אין דער אלטער
איז שוין הערבסט לאַנג, טריבער וועטער.
פון די בוימער פאַלען בלעטער
און עס בלאָזט א ווינד א קאַלטער.

אין דער היים דאַרט וואַנדלען אום'עט
דונקלע, פינסטערע געשטאַלטען — — —
אין בית־מדרש אין דעם אלטען
שוועבט ארום א גרויער אומעט.

אין דעם היים דאַרט אלעם שרעקט זיי...
בלעטער פאַלען, ס'וועלקען גראָזען,
הייזלעך שטעהען וויסט פערלאָזען
און א קראָהע קומט און וועקט זיי...

אין דער היים דאַרט לעבט זיך שוועך זיי,
טראָגט זיך אין דער לופטען וועהען,
איינגעהאלטענע געשרעהען —
אין דער וויטער היים — איך הער זיי!..

היימישע טעכטער
(א ניו־יאָרקער בילד)

איך גיע אין די רוישענדע גאסען —
שוין זעקס איז דער זייגער פּאַרנאכט —
אין רייהען אין שוואַרצע זיך ציהען
די אידישע טעכטער פערשמאכט.

א, אידישע טעכטער פון שעפער!
אין בליק אייערם זעה איך גיהיים,
דעם חן פונ׳ם אידישען שטעדטעל,
דעם גלאַנץ פון דער ווייט־ווייטער הימם..

איהר גיהט איבער שטייגערנע סטריטען —
די ערד און דער הימעל פערשטעלט:
דאָך דופטען נאָך אייערע קליידער
די דופטען פון שטעדטעלשען פעלד...

און קוק איך אייך אָן אלע טיעפער,
דערזיה איך נאָך מיהרער און נאָך:
די קרוינען פון טויזענטער יאָהרען —
זיי גלאַנצען ארוים פון דעם יאָך...

דען אלע זייט איהר דאָך בת־מלכות,
דער יחוס רוהט שטיל אייך אין בליק...
ווי זייט איהר פערשקלאַפט איצט געוואָרען!
ווער ברענגט אייך צום קעניג צוריק?...

צו א שלומית

(אן אמעריקאנער לידעל)

א, ש'למית מיינע! שאדע,
וואס דו ביסט קיין הירטין נישט:
נישט אויף גרינע בלומען־בייטען
האב איך דיך צוערשט נעקושט!

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס קיין קיניג בין איך אויך
און אין שלעסער נישט געבראכט דיך,
נאר אין צימער — פינף־שטאק הויך...

און געקלונגען האבען לאנג מיר —
ס'איז געווען א ווינטער־נאכט —
ביז דער הויז־היטער, פערשלאפען,
האט די טיר אונז אויפגעמאכט...

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס אויף מארגען אין דער פריה
האסטו זיך נעאיילט — נעלאפען
צו דער ארבייט, צו דער מיה...

אין מינוטען וויסטע...

אין מינוטען וויסטע,
ווען ארום איז שוואַרץ,
גאָט, מיט ליעבע־קוואַלען
פֿיל מיר אָן מיין הארץ...

אַלץ איז אזוי עלענד,
ווייסט ניט וואָס צו טהאָן;
גאָט, מיט ליעבע־קוואַלען
פֿיל מיין הארץ מיר אָן!

און די אַרעמס מיינע
בריידט און שטארק מאַך זיי,
אַז די וועלט אומארמען
זאָל איך מיט איהר וועהן!

דער ערוואַרטעטער טאָג.

יום שכלו טוב.

ווי וועניג מיר האָבען יום־טובים,
די וואַכעריגע טעג אַזוי פיעל.
מיר וואַרטען אויף יום־טוב און וואַרטען
און בלאָנדזשען און טומלען אָהן ציעל.

צי ווייסט איהר דאָך, אַרימע מענשען,
איהר, קינדער פון זאָרג און פון פלאָג, —
עס ליגט נאָך וואו ערגעץ בעהאַלטען
א יום־טוב'דיג־אייביגער טאָג...

ער ליגט אין דעם שוים פון דעם הימעל
און גליהט אין דער זון פֿורפֿור־רויט;
ער קאָן זיך פאר אונז נאָך ניט ווייזען —
עס איז נאָך די ערד פול מיט קויט...

זי וועט אָבער ריין אמאָל ווערען —
(דער מענש — ער מוז העלפען דערצו!)
און נידערן וועט ער פון הימעל
מיט ליכט און מיט שטראַלען און רוח...

דער טויט פון נביא

עס האָט זיך דער זקן פון שלאָף אויפגעוואכט
אין מיטען דער שטיל־ער, דער פינסטערער נאכט,
געבעטען געהיים פערד און וואָגען צו שפאנען
און גיכער און שנעלער אנטלויפען פון דאנען.

— „וואוהין?" האָט דעם זקן זיין תלמיד געפרעגט. —
„אהין, וואו די שלעכטס און די רשעות זיך עקט!
אהין, וואו מען קאָן נאָך דאָס רעשט ביסעל יאָהרען
פערברענגען אין תפלה, אין טראכטען אין קלאָרען"...

און ס'האָט זיך דער זקן אין וואָגען געזעצט,
געוואָרפען מיט טרויער די בליקען צום לעצט
אויף אלץ, וואָס געווען איז אזוי איהם דערווידער:
דער נאָרישער טומעל, דער דומער גערודער.

און שטיל־ער, און שטיל־ער איהר, בוימעל־עך, שווייגט,
און שטעגעל־עך, וועגעל־עך שפורען ניט צייגט,
עס זאָלען די שפורען די ווינטען פערטראָגען,
און זאָל מען ניט זוכען, און זאָל מען ניט יאָגען!..

א, זקן דו אלטער, א גוטער פראָפעט,
עס איז דיין אנטלויפען פון מענשען צו שפעט!
מיר האָבען פערבל־אָנדזשעט אין קרום־לאָמע וועגען
און זוכען כאָטש איינעם דעם וועג אויסצופרעגען.

דער וועג וועלט קען וויסען? דער וועג האָט קיין סוף —
ער האָט איהם געפונען אין אייביגען שלאָף.
און מיר בלאָנדזשען ווייטער אהן אָנהויב, אהן ענדע —
עם קלינגט אזוי טרויעריג די פרישע לעגענדע!...

דער פרעמדער

וואָס מאכסטו זיך פֿלענער, דו מענשעל, דו נאר?
דו מיינסט אויף אַן אמת, אז דו ביזט דער האר.
אז דו ביזט דער האר אויף אַלץ וואָס פֿאסירט —
אַך, הינטער דיין פֿלייצע א פרעמדער רעגיערט...

דו טראכסט פון דיין ליעבער, אָט מאָהלסטו זיך אויס —
פון צימערן ליכטיגע מאכסטו דיין הויז,
און דאָ וועט דאָס בעט שטעהן, און דאָרטען די וויעג —
דאָן בלאָזט גאָר דער פרעמדער טראָמפייט: צו דעם קריעג!

דאָן געהסטו בעלאָדען מיט שווערען געוועהר —
אדיע דיינע טרוימען — דו קומסט שוין ניט מעהר...
פֿאראויס שרייען דאבען ווי גליקליך פון רויב,
און ס'פייפען די קוילען און מאכען דיר טויב...

דוד'ס פידעל

געוידמעט אפרים ציטבאליסט.

אויפ'ן וואנט פון קיניגס חדר
העננט א פידעלע כסדר;
שפּעט אין נאכט, וועז אלע שלאפען,
קומט א ווינט, א ווינט פון צפון,
און ער ריהרט די סטרונעם אן,
און עס יאמערט טאן נאך טאן...

און די קלאנגען רופען, וועקען,
און ס'ערוואכען טיף אין שרעקען
אלע כהנים און זקנים
און פערזאמלען זיך אינאיינעם
און זיי וויינען: נאט, א, נאט,
ס'פאלק איז ארים און צו שפּאט!

* * *

א, די אור־אלטע לענענדע
ציהט ביז היינט נאך, האט קיין ענדע,
און פון צפון בייזע ווינטען
ווילען אלץ נאך ניט פערשווינדען —
און די נאכט איז לאנג אהן סוף,
און דער עולם טיף אין שלאף.

די, וואָס וואכען אָבער, הערען
אין דער נאכט אָהן שיין, אָהן שטערען,
ווי עס גיסען זיך און ציהען
זיסע, צארטע מעלאָדיען
פון א נאָהענט־ווייטען לאנד,
פון א קעניגליכער האנד...

ביבלישע מאטיוון.

אין טאל

(פון יחזקאל)

ס׳האָט גאָטס האנד מיך אָנגעריהרט,
און דערפיהלט האָב איך זיך ריינער;
צו א טאָל מיך צוגעפיהרט —
און דער טאָל איז פול מיט ביינער.

אָנגעוואָרפען, אָנגעשאָרט
זיינען ביינער דאָרט געלעגען,
אויסגעטריקענט, אויסגעדאָרט,
אָהן א חיות, אָהן בעוועגען.

פרעגט מיך גאָט: דו־מענשען־קינד,
קענען זיי אמאָל אויפלעבען?
כ׳האָב געענטפערט: איך בין בלינד! —
וועז דו ווילסט, קאָן אלעס געבען.

האָט א ברום געטאָן גאָטס קול:
אויף די ביינער זאָג נבואה:
העיי, איהר ביינער אין דעם טאָל,
קומען וועט נאָך די רפואה...

וועלט פון טויט צוריק ערוואכט,
און איהר זאָלט צוריק אויפלעבען,
נייע הויט זאָל זיין געמאכט,
און א נייער גייסט — געגעבען!

כ׳האָב געטהאָן באַלד גאָטס בעפעהל, —
איז א שטורעם אָנגעקומען,
ביין צו ביין איז אויפ׳ן שטעל,
אויפ׳ן אָרט צונויפגעקומען.

פלייש און אָדערן און הויט
אויף די ביינער אָנגעצויגען,
נאָר עס איז נאָך אלץ דער טויט
זיי געלעגען אין די אויגען...

און דערהערט האָב איך גאָטס קול:
נעה צום ווינט און זאָלסט איהם זאָגען:
ער זאָל בלאָזען אין דעם טאָל,
צו די מתים חיות טראָגען..

און פון אלע עקען וועלט
זיינען ווינטען אָנגעקומען,
ס׳האָט א חיל זיך געשטעלט
מיט א לארימען און ברומען.

אויף די בערג...

אויף די בערג, אויף די בערג—
דאָרט הערט מען שוין טריט...
דער אָנזאָגער גייט
פון ליעבע און פריד.

בעפריים איז דאָס פאָלק
פון יאָך און פון צוואנג,
און פייערט זיין פעסט
מיט פרייד און געזאנג...

די בלוטיגע שטאָדט

אָ, בלוטיגע שטאָדט,
פול זינד און פול רויב!
ביסט פול מיט נעשרייי,
מיט רויך און מיט שטויב!

מען יאָגט און מען פאָהרט —
עס רעש'ט און שאָלט,
עס טראָגען זיך פערד,
די בייטש — ווי זי קנאָלט!

און פרויען פערפוצט —
זיי דרעהען זיך אום...
געפעלשט איז דער חן
מיט פארב און פערפום...

א צויבער אין זיי!
די ערד אונטען — ברענט...
דאָס פאָלק איז פערקויפט
דורך זייערע הענט...

פון ירמיה

1.

ניט בעוויין דעם טויטען,
מתים ניט בערויער!
אויף דעם אר׳מען וואנד׳רער
מעהר און טיפער טרויער!

נרוים איז יענעמס וועהטאג,
ווער ס׳פערלאזט זיין לאנד
און צוריק צו קעהרען
סיינמאל ניט איז שטאנד.

2.

וועה איז יענעם אויף דער וועלט,
וער זיין הויז אהן משפט שטעלט,
און דעם חבר אויסגענוצט,
און די צימערן פערפוצט.

און די וועגט געפארבט פערשידען
מיט דער ארבייט פון דעם מידען.
ניט קיין פארב איז דאס, נאר בלוט!
וועה איז יענעם, וועה דאס טוט...

פון קהלת

כ׳האָב געזעהן די גרויסע רשעות,
וואָס איין מענש טוט אָן דעם צווייטען
און די טרערען פון בערויבטע,
און דעם פרייען גייסט אין קייטען..

און די אַלע אונטערדריקטע
מוזען נאָך די טרערען שטיקען:
און ניטאָ פאר זיי קיין טרייסטער,
וואָר זאָל הילף אין נויט זיי שיקען...

און בעטראכט האָב איך דאָס אלעס,
ווי די וועלט איז שלעכט, פערדאָרבען...
לויב איך בעסער יענע, וועלכע
זיינען לאָנג שוין אויסגעשטאָרבען...

בעסער אָבער איז נאָך יענעם,
וואָס איז נאָר דאָ ניט געבאָרען, —
האָט פערשפּאָרט צו זעהן די אומרעכט
אין די קָורצע לעבענס־יאָהרען...

3.

כ׳האב גאָטס וואָרט אין מיר דערפיהלט
און געלאָזט מיך איבערערערען.
און זינט דעמאָלט — מיט גאָטס־וואָרט —
שטעה איך אויס געשפּעט און לוידען.

און איך רעד פון זינד און רויב
און פון דומע בייזע זאכען:
קוקען זיי מיך שפּאָטיש אָן,
און זיי שפּאָסען און זיי לאָכען...

האָב איך מיר געזאָגט: גענוג! —
אויך מיין לעבען איז מיר טייער!
ברענט גאָטס וואָרט דאָך אין מיין הארץ,
ווי א פלאָמענד העליש פייער.

האָב איך מיך געטראכט: בין מיר,
און צו שווייגען שוין בעשלאָסען;
חאָט דאָס וואָרט פון נאָט אין מיר,
ווי א פייער זיך צעגאָסען.

4.

דו ביסט גאָט צו פיעל געראַטער,
און ווי קאָן איך קענען־רעדען ?
כ'וויל ביי דיר בלויז משפּט פרענען,
זאָלסט מיין פראָגע מיר בעשיידען :

אך, פּאַרוואָס דער וועג פון שלעכטע
אויסגעפלאַסטערט איז מיט גליקען,
און זיי געהען צו דער רשעות,
ווי אויף פעסט־געבויטע בריקען ?...

און ווי בוימער טיף געוואָרצעלט
וואַקסען זיי און ברענגען פּירות,
און אזוי פערשפּרייט זיך אומרעכט
ביז די שפּעטע, וויטסטע דורות ?

*
* *

קיינער האָט מיך ניט געפּרופען,
כ'בין צו אייך אליין געקומען,
און געזוכט האָט מיך ניט קיינער,
כ'האָב אליין זיך אויסגעפונען.

רוף אוך הער ניט אויף צו רופען,
ווי א שופר זאלסטו שאלען;
זאג דיין פאלק — עס איז געשטרויכעלט,
זאג דיין פאלק — עס איז געפאלען!

5.

אויסגעגאנגען איז דער גוטער,
שטיל פערלאָזט די שלעכטע וועלט;
וועמען האָט זיין טויט בענומען,
ווער בעמערקט — דער גוטער פעהלט!

גוטע, פרומע לייט פערגעהען,
קיינער גיט דערויף קיין קרעכץ,
ווייל די וועלט איז פול געמיינהייט,
פול פערדאָרבענקייט און שלעכטס...

חוי החוקקים
(פון ישעיהו)

העיי, איהר שרייבער און איהר קריצער,
פון נעזעצען וועגען זינד:
ניין, איך קאן אייך ניט פערטראגען.
אייער שרייבען — לויטער ווינד!

דען דער עלענדער, נעדריקטער,
וועלן צום ריכטער־הויז ער קומט.
שפעטען אוים איהם אלע ריכטער,
און נערעכטיגקייט פערשטומט.

און אלמנות און יתומים
און דאס אר'מע פאלק דורכאוים
האט זיך ניט צו וועמען וועגדען.
ביז דער צארן־טאג ברעכט אוים...

זעהט, ער טראגט זיך פון דער ווייטען,
איינגעהילט אין פלאם און בלוט;
העיי, איהר ריכטער, וואו אנטלויפט איהר
אין דעם טאג פון דין און גלוט?!

דער שומר

— שומר, שומר, אויף דער וואכט —
זאג, וואס הערט זיך מיט דער נאכט?

זאגט דער שומר און ער ברומט:
„ס'דאכט, דער טאג — ער קומט, ער קומט...

ברומט דער שומר אויף דער וואכט:
„דאכט זיך טאג און דאכט זיך נאכט:

פרעגט ניט בעסער, וואס און וועז
כ'וויים אליין ניט — כ'קען ניט זעהן"...

שיר השירים

(פראגמענטען)

1.

איך אליין — איך שלאף,
ס׳הארץ איז וואך אין מיר;
כ׳הער מיין ליעבסטענס קול,
כ׳הער, ער קלאפט אין טיר:

— עפען שוועסטער מיין,
ס׳איז דיין טויב פערמאכט —
מיינע לאקען — זעה —
נאס פון טוי און נאכט...

2.

אוי, ירושלים־טעכטער,
אייך האָב איך בעשוואָרען:
ווייסט איהר אפשר, וואו פאַרפאַלען
איז מיין פרייַנד געוואָרען?

אויב איהר וועט איהם וואו געפינען,
וואָס זאָלט איהר איהם זאָגען?
כ'בין פון ליעבע קראַנק געוואָרען,
כ'קאָן שוין ניט פערטראָגען.

— א, דו שהנסטע פון די פרויען,
וועך איז דיין בעשערטער,
וואָס דו האָסט געלאָזט זיך זוכען
איהם אין אַלע ערטער?

— ראַזיג־וויים איז ער, מיין ליעבער,
מעהר פון אַלע טייער;
זיינע לאָקען — שוואַרץ ווי ראַבען,
זיינע אויגען — פייער...

8

איך וואלט פאר א ברודער דיך האבען נעגלוסט,
וואס האט ביי איין מאמען געוויגען די ברוסט,
דאן וואלסטו געוועז מיר ניט פרעמד און ניט ווייט
און קושען דיך וואלט איך אין גאס צווישען לייט.

נאס און טיזוע.

גאָט און טייוועל

אָפטמאָל דאכט מיר, אז מיר זיינען
כפוי־טובה צו דער שטאָדט;
יאָ, די שטאָדט רעגירט דער טייוועל,—
אָבער ערגער דען ווי גאָט?

* * *

ריזיִג־הויכע הייזער שטעהען —
טייוועלס גייסט האָט זיי געבויט...
דאָרטען וואוינען פיעלע קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט...

הויכע ריזיגע פאַבריקען,—
און עס יאָגט פון זיי א רויך,
שווארצער רויך — דעם טייוועלס זעלע
און דעם טייוועלס שווארצער כח...

דאָך עס ארבייטען דאָרט קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט, —
אמת, אלץ געהט פאַר'ן טייוועל,
זיי אליין דאָך קריגען ברויט...

און דער טייוועל האָט אויך ליעבלינגס.
פונקט ווי גאָט — ער איז ניט שלעכט;
מאַנכע קינדער לעבען לוסטיג
דורך די טעג און דורך די נעכט...

שלאנקע פרויען, זיסע מיידלעך
קומען זיך צונויף אמאל,
און זיי בויגען זיך און וויגען,
און גן־עדן ווערט אין טאל...

טייוועלס ליעבלינגען! — זיי קומען
צו די מיידלעך אין געצעלט,
און זיי טאנצען און זיי הוליען —
א גן־עדן אויף דער וועלט...

יא, אין שטאדט רעגירט דער טייוועל,
דאך ניט שלעכט, ווי מאנכער מיינט,
און דער גאט, דער עקס־רעגירער,
זיצט אין חימעל און ער ווייגט...

דעם דיכטערס ירושה

דאָס גייסטיגע גוטס, וואָס עס וועט נאָך איהם בלייבען,
דאָס בלייבט פאר דער פרעסע ירושה :
זי וועט אלע ברעקלעך און שטיקלעך אויפקלייבען
לויט יראת הכבוד און קדושה.

פאר יעדערע שורה, פערקלעקטע, פערמעקטע,
וועט לאָזען זי זוכען עקספערטען,
און וועט ביי זיי בעטען מיט הענט אויסגעשטרעקטע :
ענטדעקט אונז די טייערע וועלטען !

און דאָרט, וואו ער האָט נאָר א שפּאָס בלויז געטריבען,
ענטדעקט מען דעם העכסטען טראָגיזם,
און דאָרט, וואו ער האָט סתם אזוי זיך געשריעבען,
דערקלערט זי מיט טיף סימבאָליזם !

און וועט אַנאַנסירען מיט אותיות די גרעסטע :
„מיט שווערינקייט איז אונז געלונגען
צו קריגען פון דיכטער די ווערק זיינע בעסטע,
וואָס ער האָט ביים ענדע געזונגען !"

און אַבדרוקען וועט זי זיין בילד אין איהר קרעמעל,
— זי וויים, ווי צו האנדלען מיט שכל;
און נעמט עס אריין אין דעם טויט־שווארצען רעמעל —
זיין בילד מיט'ן ביטערן שמייכעל...

דער אמת

עם זיינען דאָ אמת'ן פיעל —
איך האָב מיך געלאָזט אפט פערפיהרען;
איך האָב זיי שוין אלע דערקענט,
פערשטעה זיי לויט קלאנג און קאָלירען.

עם קלינגען די אמת'ן הויך,
און דופטען מיט ריחות און פארבען,
דאָך ווי נאָר דו קוקסט זיי אָן נאָהנט —
זיי ווערען פערשטומט באלד און שטארבען...

איך האָב זיי געהאלטען שוין פיעל,
פאר פיעלע געקעמפט, פיעל פערטיידינט;
זיי האָבען מיך אלע גענארט,
און כ'פיהל מיך בעטראָגען, בעליידינט...

דאָך גיב איך מיין לעבע ניט אויף
צום אמת, צום איינציגען קלאָרען;
ער מוז זיך בעווייזען אמאל —
בעלויכטען מיין רעשט ביסעל יאָהרען...

צו די הימלען

ניד'ריגער — ניד'ריגער, הימלען, צו אונז!
אראב צו אונז נידערט!
אלץ האט פערלוירען זיין שטאלץ פון אמאל,
אלץ איז פערבריידערט.

רייך זענט איהר, הימלען מיט שטערען א סך,
מיט זון און לבנה.
די ערד איז א וויסטע און קוקט צומאל אויס —
אן אר'מע אלמנה.

און קינדערלעך קליינע און גרויסע אהן צאהל,
פיעל קראנקע און הוסטען,
זיי רייסען דעם פארטוך פון מוטער דער ערד
און ציהען די ברוסטען...

ניד'ריגער, ניד'ריגער, הימלען צו אונז! —
מיר בעטען מיט טרערען,
מיר וועלען פאר עלענד, ווי עפעל פון בוים,
רייסען די שטערען!

די אָרימע

מיך אַרט ניט : כ׳האָב גוטס אייך געטהאָן,
און איהר האָט עס נאָרניט פערדינט;
מיך אַרט, וואָס איך האָב מיך דערוואוסט,
אז איך בין געווען אַזוי בלינד..

איצט האָב איך שוין אַלעס דערזעהן,
דאָך שרעקט זיך ניט, אָרימע, ניין!
צעשטעלט זיך אין רייה ביי מיין טיר,
איך בין נאָך אַלץ גוט ווי געווען.

געמיינט. איהר זענט אָרים אין גוף,
איצט האָב איך דערזעהן אייער זעל.
ווי אָרים און נאקעט זי איז —
בעקומט זשע א גרעסערן טייל...

אין זומער

אין זומער וויינט דאס הארץ.
און טרויער־פול איך פרעג:
אך, וער וועט וועיזען מיר
צום גרינעם פעלד דעם וועג?...

עס האָט די שטאָדט פערשטעלט
דאָס פעלד און וואלד ארום...
אך, וער וועט וועיזען מיר,
וואו בליהט ערגיץ א בלום?

דער פויגעל אין שטייגעל

א פוינעל זיצט אין שטייגעל,
דער שטייגעל ענגט ניט הויך...
ער האָט דאָרט מילך און גרויפּען,
א שטיקעל צוקער אויך...

און ווייל ער זינגען, קאָן ער
דאָרט אויך פון מאָל צו מאָל.
(א שאָד איז נאָר, אין שטייגעל
קלינגט דומפּ אזוי דאָס קול...)

קומט מאַנכער ווינטער־אָוונד,
פערדרימעלט ער זיך באַלד,
איהם חלומט אלטע פרייהייט
אין קאַלטען לעערען וואַלד...

די בומער ווייס פערשאָטען,
דער פראָסט מיט נאָדלען שטעכט,
די פליגלען זיינע פריהרען,
און יעדער פערער ברעכט...

ער כאפּט זיך אויף דערשראָקען
און קוקט אין שטייג זיך אום...
א חלום — נאָט צו דאַנקען,
און פּיקט א גרייפּעל פרום...

פארץ בילד

קיין מזוזה אין מיין צימער,
כ׳בין, מיין קינד, ניט רעליגיעז;
כ׳האב אין גאט שוין לאנג פערגעסען,
און דער טייוועל איז ניט בייז.

ניט קיין גאט און ניט קיין טייוועל — —
אין א צימערל אזא
וואלט דאך טרויערינ׳ג נעוועזען
נאכ׳ן טענליכען הו־האַ...

ביסטו דאך, מיין קינד, גוטהארציג:
האסט דיין בילד מיר לאנג געשענקט,
אין מיין אפיקורסיש צימער
הענגט דאס פרייגדליך און פערבענקט.

כ׳קום א היים און נעהם א ביכעל, —
אך, ס׳איז אלץ אזוי בעקאנט!
אלע חכמות דום און נישטיג,
און איך וועג מיך צו דער וואנט;

ביי דיין בילד, עס הענגט אין מזרח,
שטעה איך מיט א שווער געמיט,
פליסטער שטיל און לאנג א תפילה,
ווי דער בעסטער, פרומסטער איד...

צו אַ כלה
(אין אַלבום)

וואָס חלומ׳סטו, אָ, ליעבע כלה,
בשעת דו שלאָפסט ביי נאכט אין בעט?
צי חלומט דיר: דיין שענער חתן
שטעהט נעבען דיר און קושט און גלעט.

ער קושט די בעקלעך און די ליפּען
און פּליסטערט שטיל: ווי האָב איך האָלד
מיין ליעבע, שעהנע, גאָלד׳נע כלה, —
און טוט דיר אַן א קויט פון גאָלד?...

א קויט... א קויט... אָ גאָט, בעשירם
דעם חלום פון א שלעכט בעשייד:
דאָס גאָלד זאָל קיינמאָל ניט פערשווינדען,
און בלייבען זאָל ניט בלויז די קויט...

ליעבץ.

ניטא קיין האלט

ניטא קיין האלט,
ס׳איז קאלט, ס׳איז קאלט,
ווי ס׳וואלט מיט טויט געבלאזען — —
און זי — זי האט פערלאזען.

דו קוקסט זיך אום
ארום, ארום —
ווער זאל א ווארט דיר זאגען ? — —
און זי — זי האט בעטראגע.ן

דו געהסט אהן זין
אהער, אהין —
עס ווי.l דיין וועה ניט שטומען — —
און זי — זי וועט ניט קומען !...

פינף באהנען

פינף באהנען קומען אן פון שטאדט
פון וואן ער דארף צו קומען,
נו, געה איך יעדעם מאל צום צוג
און בין אזוי פערנומען!

די צוגען קומען צו דער צייט,
ס'האט איינער ניט פערשפעטינט,
מיין ליעבער איז דאך אלץ ניטא —
ווי איז מיין הארץ צוועהטינט!

און יעדער צוג קומט האסטיג אן
מיט רויך און דאמפף און ליארמען,
דאס אלעס לעגט זיך אויף מיין הארץ,
אז נאט זאל זיך דערבארמען...

אויף דער פינפטער עוועניו

(אַן אַמעריקאַניש־ליעד)

אויף דער פינפטער עוועניו
האָב איך מיט איהר געשפּאַצירט,
איז זי דאָך געוואָרען מיעד
האָב איך זי אַהיים געפיהרט.

אויפ'ן פינפטען פלאָר געוואוינט
האָט מיין טייערע — ווי הויך!
דאָך ווער האָט געקוקט דערויף:
כ'וואָלט געשטיגען צעהן פלאָר אויף!

איצטער וואויהנט מיין טייערע
ערשטען פלאָר און צווייטע טהיר,
און ערשט איצט בין איך אליין,
קען נישט גרייכען מעהר צו איהר...

דו ביזט געווען...

דו ביזט געווען א זיסער קלאנג
אין מיינע טעג;
א קלאנג פערוועהט,
דאס גליק פערגעהט —
דו ביזט אוועק,
ניטא דיך לאנג...

א, זיסער קלאנג, וואו קלינגסטו צינד,
אין וועמעס ליעד?
איך הער מיך צו:
עס קלינגט ווייט־וואו...
עס ציהט, עס ציהט — — —
וואו ביזטו, קינד?...

ו ו ע ר ?...
(געווידמעט א—ר)

וואר האָט דיר, דו אַרימעס קינד,
דייגע יאָהרען פערשניטטען?
געפיהרט דיך דורך שטורם און ווינד,
דורך ים און דורך נאַכט
און האָט דיך צום ברעג ניט געבראַכט —
געלאָזט דיך אין מיטען...

און קום איך דיך רעטטען אַצינד,
דאָ ווילסטו ניט הערען;
אָ, וואר איז דער גליקליכער, קינד,
וואָס איהם זאָל געהערען
דיין פרייד פון אַמאָל
און איצט — דייגע טרערען?...

איך וואלט וועלען...

איך וואלט וועלען ערגיץ וואו
לאזען געהן זיך זוכען רוה —
פאר מיין זעלע מאט און מיעד,
פאר מיין שווער־פערוואונדעט ליעד...

איך וואלט וועלען ערגיץ ווייט
און פערגעסען אַרט און צייט,
און פערגעסען אלע פרייגד,
און דעם נעכטען און דעם היינט.

איך וואלט וועלען ווייט אוועק,
וואו עס זעהט זיך שוין דער ברעג
פון דעם הימעל און דער ערד
און קיין גליק ניט מעהר בעגעהרט!

אח, וואָס וועסטו זאָגען...

1.

אך, וואָס וועסטו זאָגען דער וועלט
ווען זי וועט דיך פרעגען:
וואוהין איז דיין מיידעל אוועק,
אין וואָסערע וועגען?
— איך זאָג אייך דעם אמת באלד אויס
איך וועל מיך ניט שעמען:
אוועק איז מיין מיידעל אוועק,
וועל זאָגען צו וועמען...

2.

און אז ס'וועט דיך פרעגען די וועלט
וואס קלערסטו צו מאכען
א, שטאלצער, צי בלייבט ביי דיר דעכט
זי זאל פון דיר לאכען?

— נו, וועל איך מיר ענטפערן שטיל:
דער קלאפּ איז א שווערער
דאך וועל איך קיין בייז איהר נישט טהון:
איך ליעב זי איצט מעהרער...

ליעד און ליעבע.

האָסט די ליעבע שוין פערגעסען
ס'האָט איהר הויך דיר לאנג פערקלונגען.
אייביג אבער לעבט מ י י ן ליעבע,
וויל איך האָב איהר וועה בעזונגען...

מאָט און וויסט איז דיין נשמה,
ווי א נאכט אָהן שיין אָהן שטערען,
מיר איז הארץ איז אלץ נאָך ליכטיג
און מיין ליעד וועט לאנג געווערעז.

האָט פערוועלקט מיר שנעל דיין ליעבע —
הויבען ליערער אָן צו בליהען,
און וועז זעלבסט דו וועסט פערוועלקען
וועט מיין ליעד זיך אלץ נאָך ציהען.

נאָך דיר...

נאָך דיר וואָלט איך קיינמאָל געווײנט
מיין קעניגין — כלה...
דו ביזט דאָך א מיידעל געווען,
א מיידעל ווי אַלע...

איך האָב נאָר דיין ליעבע געליעבט,
זי איז געווען טייער,
נו, האָט זי דיר איצט אויסגעברענט,
אַוועק מיט'ן פייער.

און אויב איך דערמאָן דיך נאָך אָפט
ניט דיך אָבער מיין איך,
דו ביזט מיר א פרעמדע אצינד —
די ליעבע בעוויין איך...

פון גדר

...עס ווילט זיך פון גדר אמאל ארויסשפרינגען
און אייך, מיינע ברידער, אן אנדער ליעד זינגען:
א ליעד וואס איהר טאן איז א גליהענדע זינד,
וואס יעדערער גראהם איז א שטיף פון א ווינד...
און וואס ר׳האט געטראגען בחדרי־חדרים,
ארויסזאגען אפען פאר רייך און פאר ארים!
און זאלען זיי וויסען פון לעבען און לוסט,
וואס יעדערער טראגט נאר געהיים אין דער ברוסט.
און זאלען ניט וועלקען קיין פירות אויף בוימער
צוליעב א געהויקערטען אלטינקען שומר...
און זאלען אויף ליעבע, אויף בלומען און גראז
קיין שומרים, קיין צוימען ניט זיין — אח, צו וואס?...

הערצער-שפיעל

פון מיין ליעבע ווייסטו, קינד,
כ׳פיהל דיין שמייכעל;
עס גיפעלט פון הערצער־שפיעל
דיר דער שכל —

שענקסט דא יא, דא שענקסטו ניט
דיין בליק דיין ריינעם;
גאנגען האסטו אלערליי,
איך — נאר איינעם.

און אויך דעם פערליער איך באלד,
כ׳בלייב אין מיטען,
כ׳זעה דעם צווייטען שפיעלען שוין,
אויך דעם דריטען...

דאס נאר מיינסטו, קינד, איך וויים
דיינע ציעלען;
היט זיך דאך, אמאל וועסט דו
אויך פערשפיעלען!

צו...
(א פאלקס מאטיוו).

א היים צו מיר וואלסטו געגאנגען,
מיין ליעבסטע, מיין אויג אין מיין קאפ —
דיין מאמע, זי האלט דיך געפאנגען
זי היט דיך, זי לאזט דיך ניט אפ.

וועך האט דערצו רעכט איהר געגעבען,
איך בין דאס פערשטעהן ניט אין שטאנד:
איך ליעב דיך פיעל מעהרער, מיין לעבען,
ווי טויזענדער מאמעס ביינאנד!

אין א זומער-נאכט.

גליהענדע,
ציהענדע
רופענדע נאכט! —
וואו ליגט דיין צויבער,
אוז וואס איז דיין מאכט?

ס'פלאטערט,
עס מאטערט
דאס הארץ אין דער שטיל;
ס'ריהרט זיך, עס וועקט זיך
א יונגעס געפיהל.

קלאנגען,
פערלאנגען
זיי פילען דיך אוז,
פיהלסט זיך אין גאנצען
א קלינגענדער טאן...

ס'קומען,
ווי בלומען,
דיר מעדלעך פערביי,
קוסען אין ד'אויגען
דיר לוסטיג אוז פריי...

קעהרסט זיך
און קלעהרסט זיך:
מיין כלה וואו איז?
וועל איך זי קושען
ווי שטארק און ווי זיס...

יאהרען —
פערלאנגען —
זיי קומען צוריק:
יונג ביזטו וויעדער
און האפסט נאך אויף גליק!...

צו...

כ'קען ניט, לייענסטע, זיין דיין שיצער,
כ'קען פון אונגליק ניט פארהיטען:
נארען זיינען פעסט און זיכער —
כ'ווייס דער אונגליק קומט אין מיטען...

כ'וועל מיך אויך ניט אונטערנעהמען
זיין דיין פיהרער, דיין בעגלייטער,
רעז דער וועג פון לעבען, ווייס איך,
איז א קרומער, א פערדרעהטער...

כ'קען דיר אויך מיין ווארט ניט געבען,
לייענע אייביגע דיר שווערען,
דען דאס ריינע און דאס שענע
לאזט די וועלט נישט לאנג געווערען...

אַדיע

(פון דיוטשישען)

געוואַלט וואַלט איך איינמאַל
ביין פענסטער נאַך שטעהן,
די זון אָנצוזעהן,
ווי אזוי זי פערגעהט,
און איינמאַל נאַך זעהן,
ווי דאָס האָר דיינס, ווי גאָלד,
וואָס כ'האָב אזוי האָלד,
אין דעם ווינטעלע וועהט...

איך דענק אָן דעם טאָג
ווען איך האָב דיך דערוואוסט, —
אין דיין ווייס שוואַנען־ברוסט
אונטער שניי־קלאָרען העמד;
אַצינד איז דיין בליק
אזוי טרויריג און שוועך —
דו זינגסט שוין ניט מעהר
און דיין לאכען קלינגט פרעמד...

די בלום איז איצט וועלק
און דאָס בעט איז שוין קאַלט
בעגריס־וושע מיך באַלד — — —
דיין נשמה בענעהרט
נאַך נייער פרייד — —

איך פערגיז זיי, קינד, דיר —
פערבליב נאָר מיט מיר
ביז פינסטערליך וועלט...

מיט טויזענד אויגען

(נאַכאַהמונג)

מיט טויזענד אויגען קוקט די נאַכט,
דער טאָג — ער קוקט מיט אייגעם;
דאָך אָהן דער זון איז פינסטער ד׳ ערד
און לאכען וויל זיך קיינעם.

מיט טויזענד אויגען קוקט פערשטאַנד,
די ליעבע קוקט מיט אייגעם,
דאָך אָהן דער ליעבע טרויערט אלץ
און לעבען וויל זיך קיינעם...

איינע פון מיינע געליעבטע...

איינע פון מיינע געליעבטע
האָב איך, א פערצאָגטע, א בעטריעבטע,
מיט בעקעלעך בלאָסע,
געטראָפען אין נאָס.
מיר האָבען זיך ג'גענבען די הענד
און דאָכט זיך, דערקענט...

איך האָב מיך געשפירט
אזוי ווי א וואכדער, וואָס האָט לאַנג געאירט
אין לאַנג איבער יב'ען געשוואומען,
איז איינמאָל אהיים דאָך געקומען —
נאָר אלץ איז געווען שוין פערווייסט —
און אלץ האָט מיט קעלט איהם בעגריסט...

זי קומט שוין ניט מעהר...

זי קומט שוין ניט מעהר אין מיין צימער צוגעהן
ווי אלע מאל, זיעבען א זייגער;
עס קוקען ניט מעהר איהרע אויגען מיט חן
אויף מיר, ווי איהר ליעבליכער שטייגער.

עס קלינגט מיר ניט מעהר שוין איהר זילבערנע שטים:
„איך האב היינט פערשפעטיגט אביסעל —
געדארפט האב איך געהן נאך א ווייל א היים
צו נעהמען פון הויזטיר דאם שליעסעל"...

עס מאכען זיך מעהר איהרע אויגען ניט צו.
ווען כ'הויב אן די ליפען צו קוסען,
און כ'זעה שוין ניט מעהר, ווי עס הויבט זיך איהר ברוסט
פאר לוסטיגע פרייד און געוסען.

עס ליעגט שוין ניט מעהר אויף מיין טישעל איהר הוט
און זי זיצט שוין מעהר אויף מיין בעט ניט;
אח, דאם וואס געווען אזוי ליעב, אזוי גוט
צוריק קומען קיינמאל שוין וועט ניט...

עס איז נאָך אין לעבען...

עס איז נאָך אין לעבען אזוי פיעל געבליבענע —
מען קען נאָך אזוי פיעל געניסען און ליבען:
עס שטעהען נאָך בעכער, וואָס פערלען, וואָס שוימען,
עס שמייכלען נאָך האָפנונגען, גליקען און טרוימען:
עס לאכען נאָך אויגען און בריסט זיך בעוועגען
אין ס'וינקען נאָך טויזענדער לוסטיגע וועגען —
נאָר ד'האָסט זיך פערמאָטערט אין לעבענס־גערידער,
וואָלסט נערען געהן שלאָפען אין פאָלען אנידער...
אין ביזט אין דער לאָגע וו'א אינגעל פון חרר,
וואָס האָט פיעל געוואָרט אין געהאָפט אויפ'ן סרר.
נו, וואָלט ער פון יערען כוס טרינקען אביסעל —
א יונגעל, ער כאָפט אלע כוסות פון שיסעל!
ער טרינקט אוים דעם ערשטען, דעם צווייטען אין נאָנצען,
דער קאָפ הויבט אָן דרעהען, די כוסות זיי טאָנצען...
אין ס'וועט באלד אנטשלאָפען מיין אינגעל, מיין ליעבער,
אין ווייז אין חרוסת אין קנוידלאָך — בלייבט איבער...

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען,
ער האָט אזוי ליעבליך געוואונקען,
און ס׳האָט זיך מיין אָרימע זעעלע
אין האָפנונגען שיער ניט דערטרונקען...

ער האָט מיר פערשפראָכען פיעל גליקען,
מיין הארץ אָנגעפילט מיט געזאנגען,
און בין איבער בערג, איבער טאָלען
צו זוכען די גליקען געגאנגען...

אזוי האָב איך אלץ אומגעבלאָנדזשעט
ביז וואנען דער הערבסט איז געקומען,
און ס׳האָבען דעם סוף פון די גליקען
געצייגט מיר די וועלקענדע בלומען...

מ ל כ ו ת

חאָב איך א מלכה דאָן בין איך א מלך,
פיהר א מלוכה, רעגיער,
איז מיר די מלכה פערלאָרען — אויס מלך,
אוז די מלוכה מיט איהר.

א, וויפיעל מלוכות האָב איך שוין פערלאָרען,
מלכות — זיי זיינען ניט טריי.
כ'וואָלט דאָך א מלכה נאָך וויעדער געוומען —
אומעטיג איז סיי ווי סיי...

צ ו...

עס לויערן, קינד, אויף דיר דאַרשטיגע אויגען
אויף איטליכען טריט,
און וועלסט וואָס א טאָג אלץ אין נעצען פערצויגען,—
איך וואַלט דיך פערהיט!

אויף פליגלען פון אַדלער וואַלט איך דיך געטראָגען,
מיין הערליכעס קינד,
ווייט פון דער ערד, פון די זאָרגען און פלאָגען,
ווייט פון איהר זינד.

איך וואַלט אויסגעמיטען אפילו די שטערען,
אויך זיי ניט געטרויט —
כ'וואַלט וועלען, דו זאָלסט נאָר אליין מיר געהערען,
נאָר מיר און דעם טויט!...

טייערע בילדער

טייערע בילדער
פון יוגענד פערגאנגענער,
כ'בין ביי אייך שטענדיג,
ווי א געפאנגענער.

איז זי געווען
ניט קיין געלונגענע —
שוועבען דאך אלץ נאך
טרויטען צושפרונגענע...

ציהען זיך בילדער,
ווי אוף א שנירעלע:
ס'לייכטען זיך אויגעלעך:
אסתר'קע... מירעלע...

בלייבסט ווי דערשראקען,
בלייבסט א פערוואונדערטער:
ס'איז אזוי ווייט איצט
פאר מיילען פאר הונדערטער...

זיי אַ שוץ מיר...
(נאָך ביאַליק)

זיי אַ שוץ מיר, זיי אַ שוועסטער,
זיי אַ מאַמע מיר אפילו,
לאָז מיין קאָפּ אין שוים דיר לעגען,
אויסצוגיסען דיר מיין תפילה...

און פאר נאַכט, אין צייט פון רחמים
וועל איך עפענען דיר מיין טענה!
מ'זאָגט ס'איז ערגעץ דאָ א יוגענד —
וואו איז מיינע?

און אַ סוד נאָך וועל איך פרעגען:
כ'בין פערברענט פון שעה'ן טריעבע;
מ'זאָגט, ס'איז ליעבע אויף דער וועלט דאָ —
וואָס איז ליעבע?...

שטערן האָבען מיר בעטראָגען
און דער חלום איז קיין וואָהר נישט;
איצטער אין דער וועלט דער גאַנצער
האָב איך נאָר נישט...

זיי אַ שוץ מיר, זיי אַ שוועסטער,
זיי אַ מאַמע מיר אפילו,
לאָז מיין קאָפּ אין שוים דיר לעגען
אויסצוגיעסען דיר מיין תפילה...

אין א שלאָפלאָז נאַכט

אַך, עס איז ניט אויסצוהאַלטן! —
ווי עס שלייכען זיך געשטאַלטן
אין דער נאַכט אַהן שלאָף, אַהן רוח!
אַלטע טעג, שוין לאַנג פערגאַנגען,
פול דער צימער אַנגענאַנגען,
און זיי קומען נאָך אַלץ צו.

פול דעם צימער אַנגעלאָפען,
מאַנכע דראַהען, מאַנכע שטראָפען,
אַלע אַבער פרייַנד, אויף דו...
איין געשטאַלט נאָר איז מיר טייער,
אין די אויגען ברענט א פייער, —
יוגענד־ליעבסטע, — דאָס ביזטו!...

דער חימעל...

דער חימעל איז לופט — עס איז מעגליך!
די ערד אבער, פרייגד, איז אונערטרעגליך.
זי האט מיך אזוי מיער געמאכט — —
די כעסט כוחות אויסגעבראכט
אויף נויט, אויף פיין...
א פרייגד, מיין בעטען הער:
דעם חימעל ניט צושטער —
לאז דעם חימעל זיין!

קאַרטען-שטיבלעך

וועז איך בין געווען א קינד נאָך
און געבליהט, וו׳א בלום אין גאָרטען,
פלעג איך ליעב האָבען צו בויען,
קלייע שטיבעלעך פון קאָרטען.
אָ, דו ליעבע קינדהייט מיינע!
אָ, איהר שעהנע, גוטע יאָהרען!
איך געדענק אייך און די הייזלעך —
קאָרטען הייזלעך אין פיעל גאָרען.
יאָ, איך בין געווען א מייסטער —
הויכע שטאָקען פלעג איך שטעלעז,
און בעטראַכטענדיג דעם בנין,
פלעגט מיין הארץ זיך פרעהען, קוועלעז.
„זעהט, ווי הויך און שעהן מיין הויז שטעהט!"
פלעג איך רופען מונטער פרעהליך —
„נאָר ניט ריהרט עס אָן, אַך, היט זיך, —
„נאָר פאַמעליך, נאָר פאַמעליך..."
דאָך ביי'ן יעדען מינדסטען אָטהעם
און מיין בנין איז צופלויגען,
און בעטראַכטענדיג דעם חורבן,
פלעגען פייכט זיין מיינע אויגען.
לאָזען לאַנג מיין הויז דאָך ליגען
איז א חרפה, איז א שאַנדע —
„איך וועל וויעדער עס אויפשטעלען!"
הערט זיך מוטיג מיין קאַמאַנדע.

כ׳האב אין האנד די זעלבע קאַרטען
און דער ווילען איז נאָך גרעסער,
און איך האָב געגומען בויען
אויף דאָס ניי מיין הייזעל בעסער.
לאַנג איז דאָך דער ווינטער אַבענד
און דער ווינד. ער פייפט אין קוימען,
שטונדען לויפען און איך מערק ניט,
כ׳בוי מיר הייזלעך — קינדער־טרוימען!...

* *
*

לעבנער זיינען יעצט די נעכט נאָך,
און די ווינטען פייפען בייזער;
און איך הער ווי דרויסען פֿלאָצען
ניט פון קאָרטען — עכטע הייזער!
אך, ווי וואָלט איך איצטער וועלען
אין די הייזלעך זיך פערשפּיעלען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען קאָרטען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען ווילען?
מיינע קאָרטען — פּיעל צוריסען
און די איבריגע פערשימעלט,
און דער ווילען אין א ווינקעל
פון מיין האַרצען לִיגט און דרימעלט...
אך, ווי לאַנג דער אָבענד ציהט זיך,
ס'האָט די אוהר ערשט צעהן געשלאָגען;
גאָט דו מיינער! וואָס־זשע טהוט מען
ביז ס'וועט אָנהויבען צו טאָגען?

א געדאנק

מיר זינגען קיינמאל, וואס מיר ווילען
און זאגען קיינמאל, וואס מיר דארפען,
און וואו אהין מיר זאלען ציעלען,
דארט קענען קיינמאל מיר ניט ווארפען.

און אונזער לעבען איז א לאנגער,
א דריקענדיגער פאלשער ניגון,
און אלץ וואס ווייטער וועלט אונז באנגער,
און זוכען אלץ זיך מעהר בעטריגען...

הערבסט-רעגען

2.

ווי די טראפען טריפען שטיל,
און ווי לאנגזאם און ווי קיהל,
פונקט זיי וואלטען אבגענעבען
מיר א חשבון פון דעם לעבען.

ווי זיי טריפען ניט געאיילט,
ווי זיי וואלטען אויסגעצאיילט
פון דעם לעבען אלע רגע'ס
אלע אונגליקען און פגע'ס...

הערט אויף צעהלען! ס'וועלט צו באנג
און דער חשבון איז צו לאנג,
און ווי פיעל איהר זאלט ניט צעהלען,
בלייבען וועט א סך פערהיילען...

2.

פייכטע ווינדען וועהען
אין דער טריעבער לופט:
פוילע חמארעם געהען
אין געשלאסענע רייהען —
קוים דער רענען טריפט!

געלע בלעטער ליגען
אויף דער קראנקער ערד,
ווי א פיינד בעזיגען,
וואלט נאך לאנגען קריגען
זיי מיט שארפען שווערד...

* *

איך האָב זיי געגעבען
דאָס שעהנסטע פון לעבען;
א, לויטערע טרעהרען ווי גאָלד,
מען האָט מיר מיט שטייגער בעצאָהלט!

נו, וועל איך מיך יעצט דאָך ניט קלעמען,
די שטייגער זיי וועל איך מיר נעמען,
איך וויים אויך מיט שטייגער צו האַנדלען:
איך וועל זיי אין פערלען פערוואַנדלען.

פון שטאדט

נו, איז עס א מאדנע, משוגענע וועלט:
איך גיע אין די גאסען פון אומעט געקוועלט;
און מענשען זיי געהען פאמעלעך און גיך —
וויפיעל פון זיי זיינען אויך אייגזאם ווי איך —
ווי גוט וואלט געווען צו אייגעם פון זיי
גלייך צוגעהן, זיך טיילען די פרייד און דעם וועה;
שטיל צוגעהן און דריקען א מענשליכע האנד — —
נו, איז עס א מאדנע משוגענע וועלט:
עס האט אונז נאך קיינער דא ניט פארגעשטעלט;
נו, בלאנזשעט אייך, מענשען—איהר זענט ניט בעקאנט.

* *
*

(פריי איבערזעצט)

אויסגעזונגען אלע ליעדער,
אָרים הארץ דו, שוויג אביסעל:
ס'איז אויף אלץ שוין דאָ אן ענטפער,
ס'איז צו אלץ שוין דאָ א שליסעל...

כ'בין דער לעצטער שוין פאָעט
און דער לעצטער אויפגעשטראַהלט,
ווי א פונק ביי נאַכט, וואָס פאלט
פון א גוסס'ער פלאַנעט...

און נאָך מיר א פינסט'רע נאַכט —
פון דער וויסענשאפט א בליהען
און דער שכל וועט זיך מיהען
אויסצוראַטען פאַנטאזיעז,
און א ווינטער וועט זיך ציהען
אין א גרויען אומעט־טראַכט...

דער איינגעשפּארטער

אָ, צו׳ם טייוועל, איך וועל אייך ניט העדער,
חאָטש אפילו איהר האָט רעכט,
חאָטש איך פיהר מיך אויף גאָר שלעכט,
דאָך איך דארף ניט איי׳רע קלוגע לעהרען!

וואָס איך טהו — דאָס פיהרט צו טויט און העלע
און דאָס אַלץ, וואָס איך בעגעה
טהוט דערנאָכדעם אזוי וועה,
דאָך אין וועהטאָג לייטערט זיך די זעעלע!

מיין ליעד

און וואס איך פערמעג,
און וואס איך בעזיץ:
פון ליכטינע טעג
דעם שיין און דעם בליץ;

פון פינסטערע נעכט
דעם זיפץ און די טרער,
דאס בינד איך און פלעכט
אין ליעדער אהער.

עס איז א נעמיש
פון שאטען און שטראהל:
פון איהרען א קיש,
א וואַרם ווי פון גאל.

אביסעל פערזיסט,
אביסעל פער'סם'ט:
עס איז ניט אומזיסט
דאס ליעדעל בע'טעמ'ט...

אין וואַלד

(נאָך ליליענקראָן.)

קיין מיטאָג געגעסען
האָט ער אַ וואָך צייט,
קיין געלד און קיין לויהן,
און די היים — אזוי ווייט.
שטאָט אַרבייט געפינען —
נאָר הונגער און נויט,
נאָר וואַגלען און בעטלען
און קוים אַ בראָק ברויט...

וואָס געהט ער, דער אַרבייטער,
אום דאָ אין וואַלד?
וואָס ווערט איהם דאָ היים
און וואָס ווערט איהם באַלד קאַלט?
וואָס קוקט ער פערצאָרענט,
פער'יאושט אין רוים,
וואָס בלאָנזשעט זיין בליק
פון אַ בוים, צו אַ בוים?

די זון גענהט ארונטער
און שטיל ווערט ארום,
א פויגעל נאָר רעדט וואָס
און וויעדער שוין שטום;

וואָם האָט זיך צושאָקעלט
דער בוים הין און הער —
צי איז דען דער מאָגערער
מענש אזוי שוואר?

דאָס שטריקעל — א לייכטעס,
ניט איבעריג גראָב —
נו, ליענט שוין זיין האלז דאָרט
און לאָזט שוין ניט אָב...
דאן זינקט ער אראָב,
שא... קיין קרעכץ און קיין קול—
די זון אָנגעקוקט האָט ער
שוין א לעצט—מאָל...

דער מוי אויף אירע באַלט,
ס'האָט דער טאָג שוין ערוואכט,
דער פאסטוך ער שאָלט,
א טייבעלע לאכט...
עס לעבט און עס שוועבט
ווי ס'וואלט גאָר נישט פאַסירט,
א ווינטעל גלייכגילטיג
פייפט אונטער, שפאַציערט...

א יענער פון בערגעל
קומט אונטען אראָב,
דערזעהט דעם געהאָנגענעם,
שניידט איהם באלד אָב,
ער גיעט די בעהערדען
צו וויסען עס באלד:
זשאנדארמען און אויספאָרשער
קומען אין זואלד.

אין פראַק אין אַ העלעז,
אַ הערר פון גערוכט
פאַרשט אוים צי קיין רויבמאַרד,
ווי ס׳הויסט איהם זיין פּפליכט.
זיי פיהרען דעם מת דערנאַך
ערגעץ אוועק,
און שפּעטער — א קבר
אין פעלד, און אנ׳עק!

און ווי? ס׳האַט איהם קיינער
פון פריהר ניט געזאַגט,
בעקומט ער די נומער
דרייהונדערט און צעהן:
דרייהונדערט און ניין
איז בעגראַבען שוין לאַנג —
ווער האַט זיי געליעבט,
ווער מען טהוען זיי באַנג?

נאָך ליעבע

ס׳איז שוין שפּעט געווען אין אָוונד און ער׳
אין גאָס, האָט געבלאָנזשעט אהין און אהער:
געזוכט א בעקאנטען — דאָס האָרץ האָט געקלעמט.
נאָר קיינעם געפונען, אח, אלע ווי פרעמד!

צו געהן אין זיין צימער האָט ער נישט געקענט:
דאָרט שרעקען איהם איינזאמע, גרויע פיער וועגט.
דאָרט האָט ער אויך ביכער, — זיי זיינען שוין אלט,
און זייערע ווערטער, ווי שוואר און ווי קאלט!
נו, האָט ער בעגעגנט א פרוי אין א ראָג —
א סימבאל פון שטאָדטיגען עלענד און פלאָג.
זי האָט אָנגעקוקט איהם, ווי שמייכלענד, דאָך שטום,
נו, האָט ער פערשטאָנען און האָט געזאָגט: קום!

זי האָט איהם דורך די גאָסען און געסלעך געפיהרט
און פונקט, ווי איהר שאָטען האָט ער זיך געשפירט...
עס האָבען איהם דונקעלע הייזלעך געשרעקט —
„ווי ווייט איז צו געהן נאָך?" האָט שטיל ער געפרעגט.

איך וויל נישט

איך וויל נישט זיין גרויס — מיך ציהט נישט דערצו —
וואס האט פאר דער צייט די גרויסקייט א ווערד?
איך וויל נאר אביסעל הארמאניע און רוה,
און וועניגער טרערען צו זעהן אויף דער ערד.

איך וויל נישט קיין קאמפף און וויל נישט קיין שטרייט,
צו ברענגען מיט נעוואלד דעם עקשן, דאס גליק:
איך וויל נאר, אז קלוג זאלען ווערען די לייט. —
זאל יעדער אליין זיך בעפרייען פון שטריק...

פריהלינגם-פרייהייט

עס האָט שוין דער הער־נאָט די פרייהייט געשענקט
און ניט נאָר פערשפּראָכען, נאָר טאַקי ערפילט;
די ווינדען די בייזע — זיי זיינען געשטילט,
קיין חמאַרע קיין שוואַרצע דעם הימעל פערהענגט.

דער שנעע — ער צולאָזט שוין; מען זעהט, ער געהט אויס,
עס ווייזט זיך שוין ערטערווייז שטיקעלעך ערד;
עס האָט זיך א ליעד פון א פויגעל דערהערט, —
די זון קוקט שוין אָפען פון הימעל אַרויס.

די וואַסערליק פליסען און פלוידערן פרייַ,
דער ווינטער פערשפּארען זיי וועט שוין ניט מעהר;
און וואו נאָר דו גיסט דיינע אויגען א קעהר,
דערזעהסט דו, ווי בריַט און ווי העל און ווי נייַ!

אידישע מעלאָדיעס.

1.

דער תלמוד

כ'געהם דעם תלמוד אין דער האנד
און ס'ענטפלעקט זיך נייעם לאנד,
נייעם לאנד און נייער ישוב,
און עם שוועבט אויף אלץ א כשוף...

ס'וועהט, עם גענט אן'אנדער' לופט
און א בת־קול, דאכט זיך, רופט;
רופט צו די וואס זיינען זוכה —
מיט גערַאנקען רייגע, הויכע.

און ביים מישען יערעם בלאט
עפעם רוישט און פליסטערט: שאט!
שאט, רבותי, דא איז הייליג,
גרויסע האבען דא א חלק...

גרויסע גייסטער, ניט ווי מיר,
קענען קומען אין דער טיהר,
וואו אהן אנהויב און אהן ענדען
וועחען בת־קול'ס און לעגענדען...

2.

כל נדרי

א, דו טרויריג־זיסער ניגון,
וויפיעל זיפצען, קרעכצען ליעגען
אין דיין יעדען קלאנג!

אלטע בילדער און געשטאלטען
פון דעם גרויסען פאלק און אלטען
שטעהען אויף פון לאנג.

א, זיי שטעהען אויף פון העהלען
און זיי קרעכצען און דערצעהלען:
פון הישפאניען שטאמט
יענער ניגון וואס ער ציהט זיך
און די אלטע וואונד צוגליהט זיך
און דער גלויבען פלאמט!

ס'האט פערפאסט איהם הארט דער גלות
און דא קלינגט חרמות, קללות
פון א פאלק, וואס האט
נישט געטארט זיין תורה היטען,
זייגע מצות זייגע זיטען
און געבעטען גאט:

„זיי אונז מוחל, וואס פון אויבען
האבען מיר מיט פרעמדען גלויבען
אונזער גוף פערהילט!

אונזער הארץ דאך קען נישט שטילען :
הייסע אידישע געפיהלען
ברענען דארטען ווילד !"

3.

אין סכה

(אין פאלקס־טאן)

אַ סכה א קלוינע
פון ברעטער געמיינע
האָב איך קוים מיט צרות געמאכט!

נערעקט דעם דאך
מיט א ביסעלע סכך
און איך זיץ אין איהר סוכות ביי נאכט.

פון ווינד דעם קאלטען,
וואָס בלאָזט דורך די שפאלטען
מיין ליכטעלע לעשען זיך וויל;

דאָ מאך איך מיר קידוש,
און זעהט נאָר א חידש:
דאָס ליכטעל ברענט רוהיג און שטיל!

4.

א האָר פון באָרד

כ׳האָב אין קלייזעל אין א ספר
פון א באָרד א האָר געפונען,
און: „ווער איז זי, ווער?" די שאלה
געהט מיר ניט ארויס פון זינען!

ווער פאָרט האָט זי אויסגעריסען,
און אוועקגעלעגט אהער?
צי א בטלן, ווען די סוגיא
איז איהם צוגענאנגען שוועד?

אפשר איז זי פון א פרוש?...
לאנג נישט אין דער היים געווען...
האָט נעצופט די באָרד פאר ווייטאג,
וואָס ער קען זיין וויב ניט זעהן?

אפשר א ישיבה־בחור?
האָט דעם טאָג נישט אָנגעבויסען...
און אז ס׳האָט נעצופט דער הונגער,
האָט ער זי דאן אויסגעריסען?...

5.

די פערד־עטערין

(פראגמענט)

עס האָט געצויגען איהר מיט ווילדען גלוט
צום פרעמדען, פרעמדען פאָלק, צום פרעמדען בלוט...
געקוקט האָט זי פעראכטליך אויף איהר שטאָם,
צום פרעמדען האָט געגליהט איהר ליעבעס־פלאָם.
און ניט דעם פרעמדען נאָר — דעם שונא אויך,
וואָס האָט אין חרבות און אש און רויך
פערוואנדעלט אזוי בייז איהר פאָלקס פערמעג,
אין ווייסטעניש געבראכט אויף לאָנגע טעג...

און זען דער שונא האָט זיין גאנצען האָס בעצאָהלט,
האָט ער נאָך נוקם זיין זיך אלץ געוואָלט,
ער האָט אין אינוועניג נאָך אלץ געפלוכט
און האָט דעם פאָלקס נשמה בייז געזוכט...
און זי אָהן קאָמפף נאָר רוהיג, שטיל און שא
האָט איהם געשמייכעלט: ווילסט מיין זעלע, נא!
וועז ס׳פאָלק האָט שטיל געקרעכצט פאר וועה און שפאָט,
האָט זי געקניהט זיך פאר׳ן שונא׳ס גאָט...

6.

ח נ ו כ ה

„ברוך אתה!
זינגט דער טאטע
און ער צינדט די ליכט,
און די שטראהלען,
מילדע, פאלען
אויף זיין בלאם געזיכט.

און א פייער —
הייליג, טייער —
אין די אויגען לייכט,
און דער מידער
מיט די גליעדער
האט זיך אויסגעגליכט.

און עם דאכט זיך,
און עם טראכט זיך:
ס'איז נאך עפעם דא;
ס'איז געבליעבען
וואס צו ליעבען —
הייליג איז די שעה!

אלטע קלאנגען
לאנג פערגאנגען —
ניין! עס קלינגט נאך צינר

זינג מיר טאטע
ברוך אתה
און איך בלייב דיין קינד!...

איך האָב ליעב...

איך האָב ליעב א שיף
נאָך פון קינדווייז אויף:
איהרע קוימענס הויך
קוקען שטאָלץ ארויף.
הודושעז נאָכאָנאַנד,
שיעסען מיט א רויך.
געהט די שיף אליין
אזוי פריי און שעהן
איבער ימים טיעף — —
איך האָב ליעב א שיף!

* * *

איך האָב ליעב א ווינד,
שטורעם אויפ'ן ים:
כוואליעס יאָגען זיך.
בילדען אויס א צאָם.
כוואליעס הויבען זיך
און צושלאָגען זיך.
ווארפט די שיף זיך אום
אויף די זייטען קרום
הער און הין געשווינד — —
איך האָב ליעב א ווינד!

* * *

איך האָב נעבעל ליעב
אויפ'ן ים געדיכט:
ס'ווערט אין מיטען טאָג
אוים מיט שיין און ליכט.
פליהען זיי ארום
די מאטראָסען שנעל,
זוכען זיי א ליכט,
ווערען זאל עס העל.
איז אומזיסט די מיה,
ווייסען זיי ניט ווי —
פינסטער... קאלט און טריב... — —
איך האָב נעבעל ליעב!

* * *

איך האָב ליעב דעם ברעג
וואו די שיף קומט אָן:
אין דעם נייעם לאנד
וועל איך וואנדער טהאָן.
איך בין דאָך נאָך פריי,
דא נאָך אומבעקאנט.
וועל איך זיין אליין,
וועל איך לעבען שעהן
ביז די ווייטסטע טעג — —
איך האָב ליעב דעם ברעג!...

* *
*

מיין קינד געווען איז קראנק און בלייך
נאר זיס און ליעב און צארט און ווייך,
איך האב מיט איהר קיינמאל געהוליעט,
איך האב זי נאר צו זיך געטוליעט.

געטוליעט צארט ביי טאג, ביי נאכט,
ביז וואן איך האב זי געזונד געמאכט,
און ווי זי איז געזונד געווארען,
זייט דאמאלט האב איך זי פערלארען.

אויף קאראאול

(אויף וואר)

...און ווערט דער הימעל פינסטער, שוואַרץ
בעדעקט מיט וואלקענס פול, —
א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייַנד:
איך שטעה אויף קאראאול!...

און גיט דער דונער הויך א קלאפ
עס ציטערט אוש דיין הויז —
א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייַנד,
און לאז א טרעהר ארויס...

א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייַנד,
און זאג מיט מיטלייד פול:
„ווי שרעקליך איז אין דונער, בליץ,
צו שטעהן אויף קאראאול!"...

און גיעסט דער רעגען האסטיג, פלייצט,
דו לויפסט אהיים זאפארט —
א, דאן בעדויער וועדער מיך:
איך ריהר מיך ניט פון אָרט:

בעדויער מיך, מיין ליעבער פרייַנד:
דו זיצסט שוין אויף דיין שטול, —
דער רעגען נעצט און וויקט מיך אויס:
איך שטעה אויף קאראאול!..

און יאָמערט דאָרט דער ווינד ביי אייך,
און רייסט מיט נוואָלד די טחיר,
און פייפט, און קנאַקט, און יאָמערט ווילד,—
א, דאָן בעדויער מיך:

דאָן פּלאַצען דעמבעס אויך אין וואַלד
און חיות פּאַלען פּול, —
איך אייַנער שטעה נאָר אונבעוועגט:
א י ך ש ט ע ה א ו י ף ק א ר א א ו ל!...
קאָוונא, 1895

צו׳ם רייכען ברודער

דו האָסט פערגעסען דעם ברודער׳ס נויט,
זיין עלענד און זיין פיין,
אוּן ווען ער איז געזעסען אָהן ברויט
האָסטו געטרונקען וויין.

אוּן וועז ס׳האָט ביי איהם אין פאָדוואָל
ס׳לעמפעל געוויכערט די וועגד,
האָט דעמאָלט ביי דיר אין דיין זאָל
צעהען בליטצ־לאָמפען געברענט.

אוּן וועז ס׳האָט דער פראָסט געקנאקט
אוּן ער האָט געציטערט פאר קעלט,
האָסטו די קאמינעם מיט האָלץ געפאקט
אוּן שעלמיש געלאכט אויס דער וועלט.

אוּן ווי נאָר ס׳איז געקומען דער מאי,
האָסטו שוין אין וואלד זיך געקוויקט,
געלעגען אויפ׳ן גראָז, געפיהלט זיך פריי,
אוּן איהם האָט די לופט דאָ געשטיקט...

צו...

ווי פריש דו ביזט און ווי געזונד!
עס וועהט פון דיר דער דופט פון לעבען,
און זיצסטו, מיידעל, מיר דערנעבען
פערהיילט זיך יענע אלטע וואונד!

אָ, יענע וואונד, וואָס האָט געמאכט
דאָס קלייניע מיידעל און די שוואכע,
וואָס האָט געפילט מיין הארץ מיט ראכע
און האָט פערקעהרט מיין טאָג אין נאכט.

איך לעהן מיך אָהן אָן דיר און וויים —
עס קעהרט זיך אום דער אלטער שאָדען
און ס'האָט די וועלט צוריק א באָדען
און קענסט נאָך לעבען וויעדער היים.

די ערשטע טעג

די ערשטע טעג האָב איך געמיינט
אז דער הימעל פאלט אראָב,
און ער טרעפט מיר נלייך אין קאָפּ, —
אָ, ווי האָב איך דאן נעוויינט!

דו ביזט אלץ ניטאָ... פערטראכט
נעה איך אום, פערקלעמט, פערבענגט,
דאָך דער הימעל רוהיג העננט
און עם דאכט מיר, אז ער לאכט...

איך זיץ...

(נאָך קנוט האַמסון)

1.

איך זיץ און איך גריבעל און קען ניט פערשטעהן:
דער קאָרען פערשניטען, די בלעטער צושאָטען,
און אלץ, וואָס אין זומער געבליהט, איז צוטראָטען.
דאָס גראָז האָט געגרינט נאָר כדי צו פערגעהן —
איך קען ניט פערשטעהן!

דאָס גראָז האָט געגרינט, כדי היי וועלען שפּעטער,
דאָס קאָרען — צו שטילען דעם הונגער און נויט,
די בלעטער — צו קיהלען אין ברענענדען וועטער —
און מיר האָבען פרויידען געבליהט אזוי רויט
און זיינען איצט טויט!

2.

גאָט שטראָף דיך, אלווידע.
דו האָסט געראָבט מיין גליק
און האָסט געפיהרט מיך בלאָנזשענד,
און נעהמסט דיין וואָרט צוריק.
א ווייטער וועג ערוואַרט מיך צינד,
דאָרט שיינט קיין זון, דאָרט ווייַנט דער ווינד —
גאָט שטראָף דיך, אלווידע.

גאָט בענש דיך, אלווידע,
פאר יעדען אויגענבליק.
דו האָסט מיך פיעלע נעמען
נערופען, אויך דיין גליק.
דו לאָזסט מיר אין דיין הארץ אריין
און ביזט א וויי׳ל געווען מיין.
גאָט בענש׳דיך, אלווידע!

די עלטער

ווי עס טהוט דאָס הארץ מיר וועה,
ווען איך זעה דעם אַלטען אידען
און זיין טריעב־פערלאָשען בליק,
און זיין פנים בלאַס און מידען.

אַבגעשטופט דאָס וועלטל שווער,
ווי א פול־נעפּאַקטען וואָגען;
נאָכגענאנגען און געשטופט,
ווי די כוחות פלעגען טראָגען.

איצטער איז ער אַלט און שוואַך,
אוים אמונה, אוים בטחון,
און דער וואָגען סקריפּעט שווער,
און די רעדער באלד צובראָכען...

צום איינזאמען

וואו דו קומסט — ביזטו קיין היגער,
וואו דו קומסט — ביזטו א גר;
ביזט פאר אלע בעסער, קליגער
און דאס וועט דיר אויסגעהן שווער.

דען די וועלט האט פיעל מדינות
און פיעל מענשען און פיעל שפראך,
דאך דיין זעעל האט איהרע מינעם
און דאס איז די שעהנסטע זאך.

זאל מען לאכען, זאל מען שפעטען,
זיי ניט בייז, צוריק ניט שעלט!
לאז דיין שפור נאר ניט פערטרעטען,
נעה און בלייב אליין א וועלט...

* *
*

קוק דעם אומגליק אין די אויגען
מיט א שמייכעל אויף די ליפּען,
זאָל ער זעהן דיין מוט און כח,
זאָל ער זעהן דיין שטאָלץ.

זאָל איהם טרעפּען דויגע בליקען,
ווי די פּיילען פון דעם בויגען
אויפ'ן ברייטען, ווייטען שלאכט־פּעלד
אין דעם שוגא'ס ברוסט!

און ענטלויפּען זאָל דאָס אונגליק
צו דער נאָרישער השגחה,
און זיך קלאָגען א פּערשעמטער:
א, דער מענש איז שטאַרק!

דאָם בוימעלע

אט שטעהט דאָרט א בוימעל
גאָר עלענד אליין;
דעם ווינטער דעם גאנצען
אזוי וועט עס שטעהן.

עס וועט איהם פערשיטען
אהן מיטליוד דער שניי —
איהּ קוק אויף דעם בוימעל,
און ס'טהוט אזוי וועה.

און ציהען זיהּ, ציהען
דער ווינטער וועט לאנג,
אהן ווארימע שטראהלען,
אהן פייגעל־געזאנג.

ארום ווי א חורבן
אלץ נאקעט און בלויז,
דער ווינד נאָר וועט רוישען
און ליאַרמען בייז...

איהּ ווארף צו דיר בוימעל,
מיין פייכטליכען בליק:
צי וועל איהּ דיהּ טרעפען
אין זומער צוריק?..

דער צופריעדענער

איך האָב ניט, ווי שלמה, געהאט טויזענד פרויען,
(דאָס וועט איהר, איך גלויב, אָהן א שבועה מיר טרויען).
און מע וויי פערדריסען און מע זיין ווי שאדע —
קיין גערטנער, פאַלאַצען פערמעגט ניט אוודאי.
איך האָב ניט קיין קנעכט און קיין שאָף און קיין רינדער,
איך האָב ניט געהאט עס און האָב ס'ניט אַצינדער.
און טאָמער איז אייך אָט דאָס אלעס נאָך וועניג —
נו, וווּסט נאָך: כ'בין קיינמאָל געוועזען קיין קעניג.

נאָר וואָס־זשע? וואָס שמידט מיך, וואָס האלט מיך ביי'ן לעבען?
איך האָב א שולמית איין קוש נאָר געגעבען —
און פרעמד קלינגט מיר איצט שוין דער הבל הבלים.
און ס'וויל מיך מיר לעבען מיט אלעם בשלום...

זון און פעלד און וואלד

זון און פעלד און וואלד,
און א פויגעלס ליער —
א, דו מרוירינ׳ס הארץ,
מיאש זיי זיך ניט!

שטראהל מיט זון צוגלייך,
שטיל ווי בוימער זיי,
און צוזינג זיך גלייך
מיט דעם פויגעל פריי!

זעה ארום, ווי מילד,
זיי אויך דו ניט שלעכט —
שווייג אביסעל שטיל:
ס׳וועט שוין ווערען רעכט...

וועז דאָס לעבעז...

וועז דאָס לעבעז איז פערביטערט
אוז דאָס הארץ הויבט אָז צו קלעמעז,
אוז א טרער אין ד'אויגעז ציטערט,
אוז דערצעהלעז — האָסט ניט וועמעז.

ס'וועהט א קעלט אויף דעם יריד'ל,
אייז — צו וואָס דו שטעקסט זיך צו ;
אָ, מיין אָרים־אידיש ליעדעל —
בלייבט מיר דו חאָטש, וואַרעם דו !

גרינע

1.

מיר זיינען מיט א פרעמדער שיף
געקומען דאָ אהער;
א פרעמדער קאפיטאן געפיהרט
האָט אונז אויף בריטען מעער.
די שיף האָט זיך געוויעגט אהין
און זיך געוויעגט אהער;
און האָט זי וועמען איינגעוויעגט —
האָט ער ג'חלומ'ט שווער.

2.

א נייע לאנד, א פרעמדע לאנד —
וועלכע זיינען דאָרטען זיי? — —
וועלכ ס'האָט א ווייב געלאָזט אליין
מיט קליינע קינדער צוויי.
א גערטענדעל, א שטיבעלע,
א טאטען, וויים ווי שניי...
און ס'האָט דאָס הארץ ביי איטליכען
געדריקט אן אנדער ווייה...

3.

ווי לאנג וועט געהן די שיף, ווי לאנג?
האָט יעדער שטיל געטראכט.
געפרענט ביי איין מאטראז, האָט ער,
א פרעמדער, זיך צולאכט.
געביטען האָט א נאכט דעם טאג,
דעם טאג —א שווארצע נאכט,
ביז וואן דער פרעמדער קאפיטאן
האָט אונז צום ברעג געבראכט...

4.

בעגעגענט האָט א פרעמדער אונז
און שטרענג געפרעגט: געזונד?
און האָט בעטראכט אונז יערערן,
ווי מען בעטראכט א הונד.
געקוקט אין ד' אויגען, און אין מויל,
בעטראכט אונז מיט א גרונד — —
וואָלט ער געקוקט אין הארצען נאָה, —
וואָלט ער דערזעהן —א וואונד...

5.

מיר האָבען זיך די הענד דערלאַנגט
און זיך צוזאַמענגעטוסט...
וועט מען זיך וועלן בעגעגענען
אין יאָהרען לאַנג אַרום?...
פון ווייטען האָט די שטאָדט געראַהטן,
געשראָקען מיט איהר ברום...
און צווישען צעהנדליג שפּראַכיגע
נעגאַנגען זיינען מיר שטום...

בונטע ליעדער.

א תפלה

גאָט העלף זיי, די מענשען, מיט פליענדע,
וואָס שטאמען פון העכערער פרייד:
אָ, שענק זיי די פרייהייט אָהן ריגל,
בעהיט זיי פון נעצען פון נייד.

זיי זיינען פון פרייהייט די טרעגער,
די טרעגער פון אייביגען ציעל:
בעשיץ זיי פון נעצען און יענער,
וואָס לויער'ן אויף זיי אזוי פיעל!

און קענסטו פון שלעכטס זיי ניט שיצען —
די רשעות איז שטארק אזוי, פרעך! —
דאַן שיק אויף זיי דונערן, בליצען
און זייערע פליענדע צוברעך!

און זאלסט זיי אין אבגרונד וואַרפען,
וואו טויט איז און חושך און קעלט,
זיי זאלען ארומגעהן ניט דארפען
פערבענקטע נאָך דיר, אויף דער וועלט!...

מאַדערנער ראַמאַנס

אין קאפע־הויז ביי א טישעל
האָבען זיך צוויי שיך צורעדט!
אייגער מיט א שפּיץ א בריטעז
און דער צווייטער שמאַל און נעט.

זאָגט דער בריטער שפּיץ: הער, קלאָרע,
ווען־זשע וועסטו קומען פּאָרט?
איך האָב שוין בעשטעלט א צימער
אין א שהנעם שטילען אָרט".

טרעט צוריק דאָס קליינע שיכעל
אויפ'ן בריטען שפּיץ גאנץ מילד:
„פּאַרזיכטיג — ער קען נאָך מערקען
אוז קען וועדען בייז אוז ווילד".

ענטפערט אָב דער שוך דער בריטער,
טרעט דעם קליינעם שוך ביז וועה:
„האָב נישט מורא פּאר דיין שוטה —
זעהסט ניט ווי ער טרינקט דעם טעע".

ווייגט דאָס שמאַלע נעטע שיכעל,
ריהרט דעם בריטען שפּיץ קוים אָן:
„איך בין כלומר'שט, דאָך פּערהייראט,
ווואָם־זשע, ליעבער, קען איך טאָן?"

און דער בריטער שוך ער שמייכעלט
און ער דריקט דאָס שיכעל שטארק:
„וועסט דעם אלטען נארען זאָגען,
דארפסט געהן אייגקויפען אין מארק".

ווילסט איין דאָס קלוינע שיכעל:
אלעם איז שוין אבגעמאכט,
און פון שהנע ליעבעם־גליקען
ליעגט עם אונטער'ן טיש און טראכט...

און פערזינקענדיג אין טרוימען
האָט דאָס שיכעל זיך פעראירט
און דעם שוך פון אייג'נעם מאן גאָר
האָט עם ליעבליך אָנגעריהרט.

און זי האָט זיך שטארק ענטשולדיגט
מיט א העפליך־זיסען נויג:
„אך, פערצייה מיר, כ'האָב אודאי,
אָנגעריהרט דיין היהנער־אויג!..."

איך פיהל

איך פיהל, ווי אן אדלער אין שטייג —
איך וויים, אז דער אייזען איז דיק,
און זוך שוין קיין וועג ניט צוריק!
קיין נס וועט זיך ווייזען
דורך גראטעס און אייזען — —
איך פיהל עס און זעה עס און שווייג!

שטערען

עס זיצען אלע שטערען פעסט אין הימעל
און זיינען מיט דעם פלאץ אזוי צופריעדען,
און לויכטען אזוי רוהיג און בעזעסען
און פלוידערן געמיטליך אייגער מיט'ן צווייטען.

זיי פלוידערן פון גאט דארט אינוועניג אין הימעל
פון זייער הארר, דער אלמעכטיגער, גרויסער,
וואס איז דאך אזוי לייטזעליג און גיטיג
און האט אויף אייביג זיי געשענקט דעם הימעל.

געשענקט! זיי דארפען בלויז איהם שירה זינגען:
דאס איז דאך אזוי גרינג: בלויז דריי מאל קדוש זאגען.
הערביי זיך עטוואס דרעהען, בוקען מיט הכנעה
און נאכדעם וויעדער רוהען שטיל אין לעערען הימעל.

וואס האט עס פאר א ווערט פאר גוטע, שטילע שטערען!
דאס דרעהען זיך — דאס איז דאך זייער גורל
און וויל זיך אייגער ניט מיט אלע גלייך זיך דרעהען
דאן פאלט ער טיף אין תהום!

אך, פון'ם פאלענדען שטערען
לאבען אין הימעל די שטערען,
זיי לאבען קוים — קוים און ניט פיעל
און ווערען גלייך שטיל.

זיי זיינען ניט ווייט דאָך פון בורא,
זיי לעבען דאָרט אלע אין מורא...
נאָר פאלט ווען א שטערען אראָב
זיי שאָקלען דאָן צו מיט'ן קאָפּ.

און הויבען זיך באלד אָן בעוועגען
און פאָרשען פון בורא די וועגען,
און ברומען דאָן קדוש נאָך מעהר
פאר גאָט, זייער אייביגען הערר!

שבת אבענד

(א היימיש בילד).

שבת אבענד, חצי חודש —
די לבנה א פערציערטע
בלאנדזשעט אום אין מיטען הימעל,
ווי א מיידעל א פערפיהרטע.

שפעט... דאך בייל־קע קען ניט שלאפען,
ווי א טורמע איז דאס בעטעל,
און דערצו נאך הערט זי שפיעלען —
ס'איז א חתונה אין שטעדטעל.

ווי די פיעדעלע צוגיעסט זיך,
דרינגט אין שטוב דורך לאדען־שפאלטען;
ווי די טענער רופען, ציהען
און זי קען עס ניט אויסהאלטען..

ס'איז דאס לעבען גראה — אן אומעט!
און א שמחה אזוי זעלטען:
און די פיעדעלע דערצעהלט איהר
פון נאר אנדרע ווייטע וועלטען.

שטיל אין שטיבעל, אלע שלאפען;
קיינעם קען די פיעדעל שטערען,
אויסער בייל־קען ווייבט דער חלום —
און דאס פיעדעל וועקט בעגעהרען...

וואַרפט פון זיך אַראָפּ די קאַלדרע
און צושפּרייט די הענד, ווי פליענדיק:
זי וואַלט ערגעץ איצט געפלויגען:
נאָר די טיהר איז פעסט אויף ריגלען...

א דיכטער׳ס חלום

ר׳טרוימט ביינאכט אין שלאף אין זיסען.
אז ער האלט אין האנד א פיעדעל
און ער שפיעלט אויף איהר א ליעדעל;
און די טענער גיסען, פליסען.

און דער דיכטער ווערט בעגייסטערט
פון זיין אייגנעם זיסען שפיעלען,
פון ערהאבענע געפיהלען —
און א סטרונע ווערט צוריסען!

ס׳פלאצט א סטרונע פאר התלהבות!
דאך דער דיכטער שפיעלט נאך מעכטיג:
טענער פליסען ריין און פרעכטיג —
נאך א סטרונע איז צוריסען.

בלויז צוויי סטרונעם איהם געבליעבען,
וועט ער שפיעלען אויף די צוויי נאר:
אייגע ליעבע, אייגע וועה נאר,
ביז — איין סטרונע איז געבליעבען!

בלויז איין סטרונע. דאך עס שפיעלט נאך
און דער ניגון קלינגט און גילט נאך:
ביז די לעצטע הויבט אן פלאצען
און עס הילכט בלויז פויק און טאצען...

אויף יענער זייט ים

(מלחמה־ליעד)

אויף יענער זייט ים —
ווי שרעקט עס און שרעקט:
דאָרט שטעהען די טישען
פון לאַנג נישט געדעקט.

דאָרט סקריפען די וויענען
און וואַרפט זיך אום —
דער מאמעס א ניגון
איז לאַנג שוין דאָרט שטום.

אויף יענער זייט ים —
דער פּחד ער שאַלט!
אין הייזער די אוויועסט
זיי זיינען לאַנג קאַלט.

און הייבט דאָרט א העלצעל
ווער אויף ווען אין נאַם,
עס ברענט ניט, עס ברענט ניט —
פון בלוט איז עס נאַם!

אויף יענער זייט ים
לויכט לאַמפּ נישט און ליכט,
עס פינקלען בלויז אויגען
פון חונגערס געזיכט...

קיין ליכט און קיין פייער
אין קיינעמס געצעלט;
אויף יענער זייט ים
פארלעשט זיך די וועלט...

אייביגע חכער

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען"
דערצעהלט די באָבעם האָבען אונז גאָר לאנג —
די מעשה'לעך זיי זיינען לאנג, שוין לאנג פערגעסען.
דאָך זעהען מיר נאָך יענעם אלץ אין גאנג...

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען" —
(בעהאלטען ליעגט דעריין א טיעפער זינן!)
ער האָט געזוכט, געזוכט דעם וועג און ניט געפונען
און איז געגאנגען וויייטער, וויייטער, אלץ אהין!

און יעדער העלד פון יענע מעשה'לעך די אלטע
— נעוועז איז ער א בעטלער, צי א האר —
איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען —
(ווי קלינגט דא טיעף און שעהן דעם זוכער'ס צער!)

„איז ער געגאנגען און געגאנגען און געגאנגען!" —
מיר געהען אלע מיט מיט יענעם אלטען העלד!
וועך ס'זוכט און זוכט א פאלאץ ערגעץ אונטער העהלען
און וועך א קליינע שטיבעלע אין פעלד...

די ביבעל

(אין קריגס־צייט)

ס׳לויגט טרוריג די ביבעל ביי מיר אויף מיין טיש,
איך שעם מיך צו געבען עם צערטליך א מיש,
אזוי ווי מיין שטייגער אין פאריגע טעג,
ווען מענש איז געווען נאך מענש אין זיין וועג!

ס׳לויגט טרוריג די ביבעל, געבונדען אין שווארץ
און שענע געפיהלען — געבונדען אין הארץ...
אך, אלץ, וואס געווען אזוי טייער און גרוים,
ווי שפל און קליין קוקט עס איצטער מיר אוים!

איך עפען די ביבעל, זאל זיין וואס ס׳וועט זיין!
אך, אפשר געפין איך א טרייסט צו מיין פיין!
דא האבען נביאים בעגייסטערט געערדט,
מיט ליבע און האפנונג די הערצער געגלעט!

איך עפען עם אויף און זאל נעהמען אן ענד!
(ניט ציטערט דערביי מיינע אריימע הענד!)
„והיה באחרית" — א „קינד מיט א שלאנג" —
א, הייליגע וועלטער, ווי לעער אייער קלאנג!

„און שווערדען פאר אקערם" — א, הער אויף, א האלט,
פערוק אין א ווינקעל די ביבעל, בעהאלט.
דו הערסט ווי פון אבגרונד דער טייוועל ער לאכט:
מען האט אלע אקערם פאר שווערדען געמאכט!...

די צווייטע געליעבטע

די צווייטע געליעבטע איז פונקט ווי דאס ליכט
פון דער זון אין א לאנד אין א נייעם; די שטראהלען
האליובען און צערטלען און ציהען זיך, פאלען
און קושען דיין בלאסען און דורשטיג געזיכט.

דאך געהסטו דערצארעגט ארום אין געהיים...
די היימישע זון דארט איז ווארימער, פרישער,
דער שטראל איז דארט פרייגדליכער, הארציגער, זיסער,
און בענקסט אלץ צו יענער, דער ערשטער — א היים!

קרעלען

כ׳וועה א מיידעל — טראָגט זי קרעלען.
הויבט זי אָן מיר שטארק געפעלען...
קרעלען האָט אויך ז י געטראָגען
און עס הויבט דאָס הארץ אָן קלאָגען.

ליעבסטע! אך ווי וואָלט איך וועלען.
זאָהן דיך איצט אין יענע קרעלען.
אוז עס רינען טרערען מיינע
גרויסע, ווי די קרעלען דיינע!...

ח ר ט ה

און וועסטו חרטה נאָך האָבען
און קומען צוריק,
דאן וועל איך מיין צאָרען בעגראָבען
און נעהם אויף דאָס גליק!

איך וועל דיך ניט פאָרשען, ניט פרעגען —
ס'איז אלץ, ווי א ווינד;
נאָר דו זאלסט זיך אויך ניט דערוועגען,
מיך פאָרשען, מיין קינד.

מיר וועלען בעל־תשובות גלייך ווערען
און ווינען זיך אוים,
און גאָט וועט אונז ביידען דערהערען —
זיין רחמים איז גרויס...

די ערשטע גראָהע האָר...

די ערשטע גראָהע האָר האָט מיך דערשראָקען:
אָ, מיינע האָר!
וועז היינט איז איינע נאָר,
וועט מאָרגען, — ווינד אוז וועה, —
שוין גראָהע ווערען צוויי,
אוז איבערמאָרגען — דריי,
אוז נאָכדעם איז פערביי,
מיט מיינע שוואַרצע לאָקען!...

קום!

קום מיר וועלען געהן צו די ליידענדע,
האָב ניט קיין מורא פאר זיי;
מענשען דאַרט זיינען די בעסערע,
שעהן גלאנצט אין ד׳אויגען דער וועה.

ס׳צלאנצען דאַרט אויגען ווי שפיגלען,
שפיעגעלט זיך אב יעדער לייד...
וועסט דאַרט צום לעבענס פערפלאנטערניש
גיכער געפינען בעשייד.

קום, מיר וועלען געהען צו די ליידענדע,
אומעטיג איז סיי ווי סיי;
זוכסט דאָך דיר וועגען אלץ נייערע —
ליידען — נאָר זיי זיינען נייַ!

דאָס לעבען רופט

דאָס לעבען ציהט, דאָס לעבען רופט
מיט שטימען אלערליי.
אין יעדען רוף, אין יעדער שטים
קלינגט אָפּ א פרעמדענס וועה...

דער וועג צו גליק, דער וועג צו פרייד
איז ערגעץ דאָ, געווים;
דאָך מוזסטו פרעמדענס גליק אין נאנג
צוטרעטען מיט די פים.

עס איז א שאָד דעם צווייטען'ס גליק,
דאָס גליק פון אר'מע לייט,
ווען איך מיר אויסקלייבען א וועג
פערוואַרפען, אָן א זייט...

איך וועל מיר נעהן אליין, אליין,
פון וויטען — נאָהענט זיין;
ווען איך דערזעהן א נערטענדעל
ווען איך אין איהם אריין..

אָה, שטאָלצעם האַרץ מיינס...

(ציוט־מאָטיוו).

אָ שטאָלצעם האַרץ מיינס, געגוג זיך צו שעמען!
א סוף און אן ענדע!
און דאָס, וואָס דו האָסט פאר אן אמת געהאלטען
איז איצט א לענענדע!

אזוי פיעל בעגעהרען, אזוי פיעל פערלאנגען
און גאָר נישט געקריגען,
און פון דיינע וואָרהייטען אלע איז איצטער
געבליעבען איין ליענען...

און אלע די זונען, וואָס האָבען גענויכטען,
זיי זיינען פערגאנגען;
און אלע די שטערען, וואָס האָבען געוואונקען —
מיט וואָלקענס פערהאנגען!

און וואָס וועט דיר העלפען פערמאכען די אויגען
און וויעדער זיך קליגלען? —
דו זעהסט דאָך, דער אדלער אליין איז פערבלוטינט—
צובראכען די פליגלען!...

ביכער

די ביכער זיי בלייבען אונז אייניצ,
וועז פריינד אוז געליעבטע פערלאזען,
וועז ווינדען פוז אוינזאמע וועלטען
אין צימער מיט קעלט צו אונז בלאזען.

די ביכער געשריעבען אין פראזע
זיי ווערען גלייך אונזערע ברידער,
אויך שוועסטער בעקומען מיר דעמאלט,
דאס זיינען די ביכער מיט ליעדער.

ס'איז דא צווישען זיי גאר פערשיעדען,
די ברידער אוז שוועסטער — א מענג!
א טייל זיינען הארציג אוז טריייסטענד,
א טייל מאכען פארוואורפען שטרענג...

א טייל זיינען יונג, נאך קינדער,
אוז פילען דאס הארץ אז מיט גלויבען,
א טייל זיינען רייך אוז זיי שרייבען
אונז אב א ירושה דארט אויבען...

בירגער

מיר לאבען פון בירגער, געוועהנליך,
אוו קוקען אויף זיי מיט פעראכטען,
ווי גראָה אוו געמיין אוו ווי קליינליך
דאָס לעבען ביי זיי מיר בעטראכטען.

דאָך בלאָנדושענד ביי נאכט ווי געשפענסטער,
אין דונקעלע אייגזאמע גאסען,
מיר קוקען אריין אין די פענסטער
צו יענע פון וועמען מיר שפאסען.

אין ציטער לויכט פרעהליך דאָס פייער,
א טאכטער זיצט יונג ביי דער פיאנע...
אוו דו, א, דו קלוגער, דו פרייער,
ביזט דעמאָלט די בירגער מקנא.

צום אלטען יאָהר.

פערגאנגענער יאָהר, נעהם דאָס פּעקעל,
די בלוטיגע קלײדער נעהם צו:
שוין גרייט איז די פּוהר מיט'ן גלעקעל
און פּאָהר שוין, און לאָז אונז צו רוה.

ווילסט זאָגען וואָס, ווילסט זיך געזעגענען,
מען דאַרף ניט... מיר קענען דיך נוט...
און וועסטו דאָס ניי יאָהר בעגעגענען —
נעהם לינקס! ניט פּערשפּריץ איהם מיט בלוט!...

דאָס „שטוב מיידעל"

(פראגמענט פון א פּאָעמע)

פון פינף געריכטען איז דער מיטאָג,
ניט רעכענדיג קאָמפּאָט צו לעצט —
און עסט איהר אָפּ, דאָן בלייבט איהר זיצען
און גענעצט אויס: וואָס טהוט מען יעצט?

דאָס מיידעל נעהמט פון טיש ארונטער,
זי איז דאָס שענסטע אין אייער הויז:
צוויי אויגען שווארצע, האָר ווי סאָמעט
און בענקשאפט קוקט פון איהר אָרויס...

זי בענקט אהיים צו טאָטען, מאָמען,
די בענקשאפט פיהלט זי שטארק און טיף,
און וועז איהר חראָפּעט נאָכ'ן מיטאָג
דאָן זיצט זי שטיל און שרייבט א בריף.

איך קום אמאָל צו אייך, בעזוכען,
איך שמייכעל צו; וואָס קען מען טהאָן?...
איך פרעג מיך נאָך אויף אייערע קינדער,
וואָס געהען מיר די קינדער אָן?

איהר נעהמט מיך צו גאר גוט און פרייגדליך.
און פרעגט מיך אלץ: וואס וויל איך נאך?
איך וויל דאס זיסע ליעבע מיידעל —
בעסרייען זי פון שווערען יאך.

אין דער רוישענדער גאס

1.

א מענש זיץ נעמאנגען אין רוישענדער גאס
און טרערען זיי זיינען גערונען
און טרערען זיי זיינען געפלאסען;
פאר וואס ? אך, צי האט ער די בריוד נישט פערגונען
צי האט איהם פערדראסען
די [illegible] טראגט ער דען האס?..
אך, וואס איז דער מעהר
מיט דעם אלימענ'ס טרער?...

[illegible] טרערען—פערקעהרט !
עס זיץ עסיס אנדערש די סיבה !
[illegible]
ער טראגט צו זיי אלעמען ליעבע
און האט נישט צו וועמען זיך טוליען !
ער בלאנדזשעט ארום שטילערהייט,
זיין טרער איהם בעגלייט !

דאָס הייזעלע

ס׳איז געווען א הייזעלע
נידעריג און קליין:
דאָך פערמאָגט דאָס הייזעלע
הא אזוי פיעל חן.

ס׳האָט געדאכט זיך, אז עס לעבט,
רעדען אויך געקאָנט...
נאָר געשוויגען אלע מאָל,
קיין זאָך ניט געמאָהנט!

ס׳דארף א הוט דאָס הייזעלע:
ס׳דארף א נייעם דאָך,
וויסט עס אָבער, ס׳איז ניטאָ
שווייגט עס, ווי קיין זאָך!

גיעסט דער רעגען, לוידט עס שטיל,
ס׳הייזעלע איז קלוג...
שטעלט מען אויפ׳ן בוידעם אָן
עמערס, טעפ געגוג...

אויך די פענסטערלעך צום גאס,
פונקט ווי אויגען צוויי,
קוקען אלט און מאנכע שויב
פעהלט שוין לאנג אין זיי:

שויבען פּעהלען און עס דאכט,
ס׳הייזעלע איז בלינד,
קלעפּט מען מיט פּאפּיער זיי אויס,
שפּיעלט מיט זיי דער ווינד.

שוואך איז אויך א מאנכע וואנד,
שוואך איז אויך דער גרונד,
שיט מען זיי מיט פּריזבעם אז,
ווערט׳ס צוריק געזונד.

און עס לאכט דאס שטיבעלע,
וויים פון עלטער ניט,
און פון שטארבען טראכט עס ניט —
שטארבען — גאט בעהיט!

פּריהלינג קומט — דאס הייזעלע
ווערט ווי יונג צוריק;
ס׳קומט א פויגעל פון דער ווייט,
פייפט: טשיריק, טשיריק!

און דאס הייזעלע עס קוועלט,
נעהמט איהם פּריינדליך אויף —
אויפ׳ן דעכעל אויפ׳ן שפּיץ
זעצט ער זיך ארויף...

און ער זינגט איהר ליעדעלעך
פון דער ווייטער וועלט
אז דאס הייזעלע הערט אוים
און דאס הייזעל קוועלט...

אין די קינדער-יאָהרען...

אין די קינדער־יאָהרען מיינע
האָב איך קשיות פיעל געהאט,
פיעל געוועזען איז פערבאָרגען,
פיעל פערהויעלען און ניט גלאט.

נאָר נישט לאנג זיך אָבגענעבען,
נישט ענישטערט זיך צופיעל;
שווערסטע קשיות האָט פערענטפערט
מיר דער לייכטער קינדער־שפיעל.

אויפ'ן הימעל יאָגען וואָלקען,
קלייגע וואָלקענדלעך, ווי שניי,
אך, ווער זיינען זיי, פון וואנען —
און וואוהין פאָרט געהען זיי ?

3.

און עס הויבט מיך און עס טראגט מיך
און איך בין שוין ווייט פון דר׳ערד.
נאר אט פאקט מיך א חבר יאשקע
און איך בין שוין נלייך זיין פערד:

און מיר יאגען זיך און ציהען
ביז אין נעסיל ווייט אראב,
ביז׳ן אלטען, ביז בית־עולם —
און מיט קשיות — פול מיין קאפ:

אך, די אלע, אלע קברים
אזוי אנגעזעעט און פיעל!...
און מיר׳ בלייבען ווי דערשראקען,
און די הערצער שטעהען שטיל...

אך, ווער זיינען אלע טויטע? —
ס׳כאפט מיך אן א שרעק און וועה:
וועלען טאקע פון די קברים
תחית המתים אויפשטעהן זיי?

חבר יאַשקע! נעהם די לייצעס,
נאָמיר לויפען ביז'ן וואַלד;
און איך בין צוריק א פערדעל
און פערענטפערט וועלט אלץ באַלד.

פריהלינג אין קריעג.

שוין געלאָזען אלע טייכען
האָבען דאָרט אין לאנד פון וועה.
וואָס זשע טראָגען דאָרט די טייכען
מיט א האסטינען נעשרעה.

שוין געעפענט אלע טייכען,
פריהלינג איז שוין דאָרט נעווייס,
וואָס זשע ברענגען זיי די מענשען
פון די נאָהנטסטע א גערים?

העי, געלאָזען אלע טייכען
האָבען דאָרט אין בלוטיג לאנד;
פון דעם שטורעמדיגען וואסער
שטאָרט ארויס א פוס, א האנד.

אלטע טאטעס, אלטע מאמעס
געהט ארויס און ווארפט א בליק:
ס'האָבען אייך די פריהלינגס־טייכען
אבגעבראכט די זיהן צוריק...

*
* *

אין מיין האַרצען זינגט אַ ליעד
נאָר פון צייטען לאַנגע;
טענער שוועדע, טענער באַנגע —
הערען קען זיי קיינער ניט!

וועז איך וואַלט עס אויסגעזונגען, —
אַלע, אַלע זאָלען הערען,
וואַלט די וועלט מיט וועה דורכגעדרונגען
אוז איך וואַלט — געגעזען וועדען...

טרויטעריי

איך בענק נאָך אביסעלע שעהנהייט
איך וואנדער און זוך זי ארום;
נעשטאַרבען, פערדאַרבען די שעהנהייט —
אַך מיאום און טריעב אומעטום!

נון, וועל איך א בורא זעלבסט ווערען,
און שאַף מיר די שעהנהייט אליין.
פון ווערטער בעשאַף איך בת־מלכות,
מיט פנימער — צארט, מלא־חן.

בת־מלכות, נאָר פיעלע בת־מלכות,
און אויגען זיי זאַלען זיין בלוי,
און ליפען זיי זאַלען זיין ראָוט,
און פרישע, ווי בלומען נאָך טוי...

איך לאָז זיי ניט שטעהן אין מיין צימער,
מיין צימער איז אַרים און קליין!
איך בוי פאר זיי אוים גלייך א פאלאץ,
די וועלט פון געשליפענעם שטיין.

און שפיגלען, געשליפענע שפיגלען,
בעהענג איך די וועלט אלע פיער,
און וואו איך וועל וועלטען די בליקען —
א בת־מלכה שמייכעלט צו מיר.

און אויסבעטען וועל איך די דילען
מיט טעפיכען, אזש פון אריענט,
און בעט די בת־מלכות זיך זעצען
און איך — אין דער מיט, אנגעלעהנט.

און היים זיי די האר גלייך צעגעהמען,
די האר אזוי גאלדיג, נעדיכט,
און וועל מיך אין לאקענס פערוויקלען,
פערבארגען פון וועלט מיין געזיכט...

*
* *

אין בין ניט קיין אלטינקער מלך,
דאך וואלט איך, ווי דוד המלך,
געוואלט אויך א תהילים'ל שרייבען,
פאר שפעטערע דורות זאל בלייבען...

און פיעלע בעטריעבטע נעמיטער
מיט הייליגע אנגסטען און ציטער —
זיי זאלען עם זינגען, די הארציגע טענער,
און ווערען גע'לייטערט און שענער...

*
* *

דו פרעגסט, ווּאָס איך מאַך?
ביטער און שלעכט!
טריב, אייגזאָם די נעכט,
און טריבע די טעג, ווען איך ווּאַך..

ס׳איז לויטער פערדראָסיג און לייד,
און בענקשאפט און צער — —
און בין נאָך אַלץ נאָר
און גלויב נאָך און זוך נאָך די פרייד!

* *

זיי זיינען ניט ווערט, וואס איך האָב זיי נעליעבט —
איך האָב זיי נעליעבט אזוי שען;
זיי האָבען נענארט מיך און האָבען בעטריעבט
און נאָכדעם נעלאָזט מיך אליין.

נו, בין איך איצט קליגער — איך יאָג ניט נאָך זיי,
איך קען, ווען איך ווי׳ נאָר, זיין האַרט;
וואס שרייסטו, מיין הארץ, וואס טוט וויעדער דיר וועה?
דו ווילסט דען צוריק זיין נענארט?...

*
* *

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען,
און שלייכט אזוי ווייך, אזוי צארט,
פונקט וואלט ער דאס ערשטע מאל קומען,
פונקט האט ער נאך קיינמאל נעגאנגט...

נו, שלום־עליכם, דו שליח
פון זון און פון שטראלען און ליכט!
א, זיי זיך, מיין ליעבער, מטריח,
ענטפלעק מיר דיין וואהרען געזיכט...

*
* *

איך האָב דיך געזומען צו ליעבען
אין ווינטער אין קאַלטען אין טריעבען;
געדענקסטו די ערשטע טעג, זיי?
געבליהט האָט די ליעבע אין שנעע!

געהאָפט, אז דער ווינטער וועט צייהען
און בוימער און גראָז וועלען בליהען...
און ווי איך האָב פריהלינג דערוואַרט
אַזוי האָט די ליעבע פערדאַרט..

ס׳דאכט מיר...

ס׳דאכט מיר ס׳עפענט זיך די טהיר
און מיין ליעבסטע געהט אריין,
און איך וואַרף מיר גלייך צו איהר:
ביזט געקומען, קינד דו מיין!

און די קלייגע שטעהט פערשעמט
ווי א גרויסער, שווערער חטא
און זי מורמלט שטיל, געקלעמט:
זאג מיר, אפשר איז שוין שפעט...

ניין, מיין גוטע, שפעט איז ניט
כ׳האב ווי פריהער דיר נאך האלד,
דען די ליעבע אייביג בליהט
און איז אייביג ריין, ווי גאלד...

דאָס צווייגעלע

(פון רוסיש)

אח, דו, ליעבע צווייגעלע,
וואו דען ווילסטו שווימען?
היט זיך פאר'ן בייזען ים —
וועסט אויף איהם אומקומען.

ס'וועלען דיך די פאליעס וויט
וואַרפען אַהן ערבארמען,
ווי מען וואַרפט דאָ אויף דער ערד
דעם עלענדען און אָרעמען.

ס'וועט קיין ראנגלען העלפען דאָ,
ביזט אלץ אין סכנות,
שווים־זשע, צווייגעל, וויטער ניט,
האָב אויף זיך רחמנות.

— אָ, צו וואָס דאָס שוינען זיך,
כ'בין סיי ווי פערלאָרען:
אַבגעריסען פון מיין בוים
בין איך לאנג געוואָרען.

איצטער מעג מיך יעדער וועלן
וואַרפען הויך און ניעדער,
צוצואוואקסען צו מיין בוים
קען איך שוין ניט וויעדער.

דער פרייער

קיינמאל שרעקט איהם ניט דער מאָרגען,
נאָר דער היינט איז זיינער,
זיינע פריידען, זיינע זאָרגען
זענען העלער, פיינער.

פון א לעבען א געוויטען
לויפט ער ווי פון פייער,
וועלען ווינדען חאָטש איהם טוידטען, —
שטאַרבט ער דאָך א פרייער!...

א פאלקס צוג...

א, ציה זיך, ציה זיך ארים־פאלק,
א, ציה זיך ווייט אוז לאנג:
וועק אויף אין נאס די טויבע לייט
מיט ליעדער און געזאנג.
געה דורך די גאס, געה דורך דעם מארק,
בעווייז ווי אַרימקייט איז שטארק!

א, ציה זיך, ציה זיך, ארים־פאלק
און זינג און קלינג און רוף!
פון פיעלע שוואבע, מיעדע לייט
וועדט א י י ן געזונטער גוף!
א גוף וואס קעמפפט מיט נייעם קראפט
און נייע לעבענסוועגען שאפט...

א, ציה זיך, ציה זיך ארים־פאלק,
דיין צארען־ליעד הויב אן.
דאס ליעד, וואס האט געדרימעלט שטיל
פון לאנגע יאהרען אן.
זינג אוים דיין וועה, זינג אוים דיין האס
און זאל דערמאנען זיך די גאס...

די לעבענס-האפטע

(פון'ם דיימשען)

אונזער הארץ איז ווי א הארפע,
ווי א הארפ מיט סטרונעם צוויי,
אויף איין סטרונע טאנצט די שמחה,
אויף דער צווייטער ווינט די וויה...

און דעם מזל'ס פינגער שפיעלען
אויף דער הארפ די אייב'גע קלאנגען,
היינט א פרעהלעך האכצייט-ליעדעל,
מארגען שטילע גרוב-געזאנגען.

אידעאלען

עס הענגט די שענסטע פרוכט אָן בוים
און ווינקט דיר שמייכלענד צו,
דו שטרעבסט צום פרוכט, דאָך שטענדיג איז
דער בוים מעהר הויך ווי דו.

און דאָך דו שטרעבסט און שטרעבסט גאָר לאנג,
ביז ווען דו ווערסט שוין מאָט,
דאָן פאלען וועט פיעלייכט אויף דיר
פון בוים א וועלקעם בלאָט...

ציט ליעדער.

1896—1901

עס גיעבען אין לעבען...

עס גיעבען אין לעבען
אפט פינסטערע טעג:
דו שלעפסט זיך און בלאנושעסט
און ווייסט ניט קיין ווע.

בעגעגענסט בעקענטע,
זיי העבען די היט, —
דיין צער אויסצורעדען
דאך קענסטו זיי ניט;

עס ציהען זיך גאסען
און הייזער אהן שיעור, —
און ווייסט ניט וואו זאלסטו
אויפמאכען א טהיר.

אט שטעלסטו זיך נידער,
דו קלינגסט, דאכט זיך, אן,
נאר באלד אבער פרעגסט דו:
וואס וועסט דו דא טהאן?...

און פיהלסט זיך ווי איבריג,
און בלאנדזשעסט ארום,
א וועהטיג א טיעפער
אין הארצען נאגט שטום.

דאן לייקענסטו צאַרניג
אין לעבען, אין גליק;
דיר פליהט דורך אין מח
א טייך און אַ בריק...

און לאַזט זיך געהן גיכער, —
עס טרייבט דיך רער שרעק:
עס שרעקט דיך דאָס לעבען,
עס שרעקט דיך זיין ברעג...

צו א געפאלענע פרוי

ווייכטע, מאטע, מיערע אויגען,
בלייכע באקען — אויסגעצויגען,
דארע איינגעפאלענע ברוסטען
מיט א הייזערינען הוסטען — —
אויף וואס טויגסטו יעצט דער וועלט?

שוין פערוועלקט די שעהנע גליערער,
און די ליעבע גוטע ברידער
וועלען שוין צו דיר ניט קומען, —
יונגע בלומען, פרישע בלומען
קרינט מען קויפען היינט פאר נעלט!

*
* *

מענשען האבען טיעפע הערצער,
אין די הערצער ליגגען פיעל
שעהנע, עהרליכע גראנקען,
ריינעם, ליכטיגעם גלויבען.

נאר עס קען א הארץ ניט רערען
און עס מאטערט זיך און קוועלט, —
און דאס שעהנסטע, און דאס בעסטע
בלייבען סודות פאר דער וועלט.

* *
*

איך זינג מיינע לידער אין דונקעלער נאכט, —
עס האָט מיך א קראפט א געהיימע ערוואכט...
מען שלאָפט!.. און צו קאָפענם לויגט שמאטעס א פאק.
דער זייגער קלאפט רוהיג טיק־טאק און טיק־טאק...
איך צעהל יערע שטונדע פון זייגער, וואָס שלאָגט
און קוקט אונגעדולדיג אין פענסטער, צי ס׳טאָגט.
איך זעה די לבנה, דאָס גלעלע גלזיכט,
ווי טרויעריג לייכט זי, ווי קארג איז איהר ליכט!...
מיר דאכט זיך זי דאָט מיר: גלה לעג זיך און שלאָף,
דער קאָפ אין דעם קישען און חלום אָהן סוף!...
דאָך וויים איך, אז הינטער'ן פינסטערן, וואלד
בעוועגט זיך די זונן שוין, זי קומט אהער באלד!

* *
*

איך וואלט אויפ'ן ליכטיגען טאָג, וואָס וועט קומען
מיט גאָלדענע שטראהלען, מיט בליטהען און בלומען:
מיט פרישערע לופטען, אין וועלכע ס'וועט קלינגען
די פרעהליכע ליעדער פון פאָלק, וואָס וועט זינגען;
די פרעהליכע ליעדער, וואָס וועט ניט בענליטען
קיין זיפצען, קיין קרעכצען, קיין קלינגען פון קייטען...

* * *

די לופט איז מיר ענג אין מיין צימער
און פינסטער פון לעמפּעל דאָס ליכט,
און פינסטערע שאָטען בעפאלען
און היללען אין שווארצם מיין געזיכט.
איך קוק אויף די וועגד פון מיין צימער —
עס בלאָנזשעט מיין בליק אויף זיי אום;
וואָס זעה איך? נאָר שאטענס און שאָטענס
און שטיל איז אזוי אלץ און שטום.
עס מעהרען זיך שאָטענס און שפרינגען
און שטיל איז עס הערט זיך קיין קלאנג:
אין האַרצען נאָר הער איך א זינגען,
א טרויריג־געצויגען געזאנג.
דאָס זינגט דאַרט מיין יוגענד און קלאָגט זיך:
פערטראָגען קען זי שוין נישט מעהר!
עס ציהט מיך צו ליכט און צו פרייהייט
און דאָ — אזוי דונקעל און שוואר!...

* *
*

געה אויף מיין פערלאשענער שטערען
פון אלטע פערגאנגענע טעג;
איך געה און איך פאל אין דער פינסטער —
בעלויכט מיר מיין זומפיגען וועג.
עס יאגען מיך פינסטערע שאטען
און שרעקען מיין זעעל אין מיין לייב;
געה־אויף, דו פערלאשענער שטערען,
די פינסטערע שאטען פערטרייב!
מיין ליעבע און האפנונג און גלויבען
בעשטראהל מיר, בעלויכט מיר צוריק...
געה־אויף, מיין פערלאשענער שטערען,
ערוואך, מיין פערלארענעס גליק!

אין קישען

אין קישען בעהאלט איך מיין פנים,
איך נורע זיך איין טיעף און וויין;
דער אייגציגער פרייגד אין מיין לעבען
איז מיר נאר דאס קישען אליין.

געפליקט האט די פערערען זיינע
מיין שוועסטער ביז שפעט אין דער נאכט, —
געפליקט מיט א הארץ א צופליקטען
אין אומעט און עלענד פערשמאכט.

וואו איז יעצט די שוועסטער פערווארפען,
וואו איז זי? ווער וויסט וואס זי מאכט!
דערפאר איז מיר טהייער דאס קישען,
פייכט מאך איך עס שטענדיג ביי נאכט!...

* *
*

פיעל פינסטערע נעכט האָב איך ליעדער געשריעבען
און ריימען, ווי גאָלד און ווי פערל געקליבען.
זיי האָבען געלויכטען אין פינסטערער נאכט
און האָבען מיין לעבען נישט ליכטיג נעמאכט!...

דער נאַכט-וועכטער

שפּעט. די נאכט איז קאַלט און פינסטער,
טרויעריג און נאס;
אין די הייזער רוהען אַלע —
טויט און שטום אין גאס.

עלענד שלעפּט זיך נאָר דער וועכטער
אויף דער גאס ארום;
אין די שטילע הייזער קוקט ער
וועהמוטיג און שטום.

דאָרט אין ווייכען, וואַרעם־בעטעל
שלאָפט זיך אזוי גוט;
אוי, ווי וואַלטען זיינע ביינער
דאָרט זיך אויסגערוהט!

און ער קלאָגט זיך פאר'ן הימעל:
זעה' מיין טרויער צו:
איך אליין האָב נאָר נישט, — היט איך
פרעמדענס גליק און רוה!...

* *
*

ס'בערויבען מיך מענשען, ווי קלוגע, ווי שלעכטע, —
עס איז מיר דאָס לעבען פערשטערט!
נערויבט האָבען קלוגע מיין גליק דאָרט אין הימעל,
די שלעכטע — מיין גליק אויף דער ערד!...

דאָס נייע ליעבע ליעד

—„וואָס וועלען מיר טהון אין די שפּעטערע טעג,
וואָס וועלען מיר טרינקען און עסען!"
—א, ליעבסטע, ניט פּלאָג מיט דיין פּראָגע מיך איצט,
איך בעט דיך, דו זאָלסט זי פערגעסען.

עס האָט מיר געזונגען מיין באָבע א ליעד,
דאָרט ווייניט א געליעבטע און בעט:
„אוי, לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָז,
כ'וועל ארבייטען, וואשען חאָטש גרעט!

אוי לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָז,
גרינג וועל איך פערטראָגען מיין פּיין:
כ'וועל ארבייטען שווער, און וועל שלאָפען אויף שטרוי —
צוזאמען מיט דיר נאָר צו זיין"! —

עס שמייכעלט מיין ליעבסטע: דיין ליעדעל איז אַלט,
די באָבע זי איז שוין לאנג טויט,
און איך בין נאָך יונג, און איך לעב, און איך זינג
א ליעד פון דער ליעבע אַהן נויט!...

דער צוג

איך זיץ אליין, די נאכט איז שפעט —
עס קלעמט דאס הארץ און דריקט מיר שוועד,
ארום איז שטיל, נאר פון דער ווייט
פייפט אוים דער צוג, איך זיץ אוז הער.

טרו—טרו—טרו—טרו! — ער רופט, ער רופט
מיין אלט בעקאנטער, ליעבער צוג,
טרו—טרו—טרו—טרו! — וואס זיצסטו דא,
וואס ליידסטו דא? געגוג, געגוג!

טרו—טרו—טרו—טרו—דו ביזט נאך יונג,
דו ביזט נאך יונג, געזונד אוז פריי!
טרו—טרו—טרו—טרו! געגוג די רוה!
טרו—טרו!... קום, וואנדער אויך דאס ניי!...

איך וויים א הויז

כ'וויים א הויז—דאָרט פייפט דער דלות
און אין קוימען וויינט דער ווינד,
און עס שמאכט און מאנגעלט דאָרטען
ס'נרויסע, אָרעמע געזינד.

שוואַרצע, פינסטערע געשטאַלטען —
אויף די באקען בלויז א הויט;
און עס הערט זיך פון די קינדער
ביז אין הימעל קולות: ברויט!

און א שכור איז דער טאטע
פון די קינדער ער ענטלויפט,
לעדיג געהט ער אין די נאסען
און ער פרעסט נאָר און ער זויפט!

און עס זיצט די שוואכע מאמע,
א דערשלאָגענע אָהן מוטה,
און זי שרעקט די קינדער: שטילער!
ס'נעהט דער טאטע מיט דער רוט!

די אָרימע כלה

עס שלאָפען אין קליינינקען שטיבעלע אלע,
עס וואכט נאָר די עלטערע טאָכטער — די כלה.
די חתונה דארף ביי איהר זיין נאָר אין גיכען
און האָט נאָך נישט פערטיג געמאכט איהרע ציכען.
עס לויפט דורכען לייוענד די נאָדעל געשווינד,
געדאנקען זיי יאָגען אין קאָפ, ווי א ווינד:

ווי שווער איז דאָס בעטגעוואנט מיר אָנגעקומען!
עס האָט מיר מיין רוה און מיין שלאָף צוגענומען;
די פערערען גאנצענע נעכט פלעג איך פליקען —
ווער וויסט נאָך דעם מזל, ווער וויים נאָך די גליקען?
געשאפט יערעם קישען מיט שוויים און מיט בלוט, —
וועל איך אויף זיי קאָנען חאָטש ליגען בערוהט?

אָח, ווער איז מיין זווג? צי קען איך איהם גלויבען?
צי וועט ער דעם שלאָף ביי דער נאכט מיר ניט רויבען?
וועל איך ניט די קישען מיט טהערערן בענעצען
אין אפשר אמאל נאָר אויף ברויט זיי פערזעטצען? —
פערזעטצען, ווי ס'טרעפט אָפט ביי אונזערע לייט,
ווי ס'טרעפט מיט מיין מאמען אין ביטערער צייט?!

דער האַנדלער

(א וואַרשעווער ליעד).

אויסגעטהאַן פון זיך די שאנד. —
מיט א זעקעל אין דער האנד,
געהט ער אום פון הויף צו הויף,
הייבט די אויגען אלץ ארויף:
און ווי טרויעריג ער זינגט —
איבער'ן גאנצען הויף עם קלינגט:
האנדעל—האנדעל!
זאגט, — ווער זענט איהר, ליעבער איה.
וואס פערצעהלט מיר אייער ליעד?
„כ'וואוין דאָרט אויף דער סמאָטשע גאס,
אין א קעלער — פייכט און נאס,
מיט א גרוים געזינד!
זומער קומט דאָרט נישט אריין
פון דער ליעבער זונן קיין שיין,
ווינטער — בלאָזט דער ווינד.
כ'גיה מיין גאנצען לעבען אום,
מ'הערט פון מיר נאָר, ווא איך קום:
האנדעל—האנדעל!
אוי, איך האָב נאָך ווערטער פיעל,
דאָך איך טראָג זיי אין דער שטיל —
קיינער דארף זיי ניט!

ווען איך קום אהיים ביי נאכט
אבגעמאטערט און פערשמאכט,
שיט איך זיי און שיט...

עט, וואָס האָב איך זיך פערדעמט...
האָט איהר נישט אן אלטע בעמ,
אלטע הויזען, אלטע שיך?
וואָס איהר ווילט נאָר האנדעל איך —
האנדעל, האנדעל!

* *
*

איך קוק אויף די בערג אויף די הויכע,
וואָס שטעהען, ווי העלדען אליין;
א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה:
ווי בין איך ענטקעגען זיי קליין!

א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה —
עס לויפט דאָך א וואָך נאָך א וואָך:
ווי קליין נאָר, וועט זיין יענעם בערגעל,
וואָס וועט מיך פערדעקען דערנאָך!...

אין א גרויסער שטאדט

איך קען מיר אין ערגעץ
קיין רוה נישט געפינען:
עם קלאפען די רעדער,
עם רוישען מאשינען.

פון טויזענד פאבריקען
דער רויך און די פארע
פערשטעלען דעם הימעל,
פערציהען מיט חמארע.

איך הער נאר א טומעל
פון האנדלען פון דינגען, —
וואו זאל איך מיר זעטצען
מיין ליעד פאר אייך זינגען?

מיין ליעד פון דער ליעבע,
פון רוה און נחמה,
וואס ליענט טיף בעהאלטען,
אין הארץ, אין נשמה!?...

צום ווינד

אוי, וואָם קענסטו זיך ניט שטילען,
ווילדער ווינד?
וועמעס זיפצען, וועמעס קרעכצען
טראָגסטו צינד?

צי דו האָסט געזאמלט אלע
זיפצען פון דער וועלט,
און דו ווילסט זיי טראָגען, ברענגען
ביז צו גאָט'ס געצעלט?

און דו ווילסט איהם דאָרטען וועקען,
שטערען איהם זיין רוה,
נאָר די שווארצע דיקע וואָלקען
לאָזען דיך נישט צו?

און עס ברענט דיין ווילדער צאָרען
פאר וואָם האָט
פעסט פערשלאָסען זיך אין הימעל
אונזער גאָט?!...

די שטערען

איך קוק אויפ'ן הימעל ביי נאכט
מיט צעהנדליגער פראגען אין בליק;
די שטערענדליך פינקלען און לאכען,
און ענטפערען אב מיר צוריק:

וואס פארשטויסט, דו נארישער מענש?
וואס איז אזוי שווער צו פערשטעהן!
מיר האבען געלויכטען אזוי
נאך איידער דו ביזט דא געווען.

און ביזטו געקומען, איז וואס!
מיר לייכטען, וואס מאכט עס אונז אויס!
מיר ווייסען דיין לעבען איז קורץ —
עס לעשט, ווי א ליכטעל זיך אויס!

און אז דו וועסט שטארבען, אויך דאן
מיר וועלען אלץ לייכטען, ווי פריהר,
און לייכטען אלץ רוהיג און קאלט.
און גאר נישט געדענקען אן דיר! —

* *
*

ב׳הער עם זאגען
לייט און קלאגען:
„אח, די אבגעלעבטע טעג,
זיי פערשווינדען
מיט די ווינדען,
און ניטא צו זיי קיין וועג!...

מיינע אלטע
טעג די קאלטע
לעבען אלע, כ׳זעה זיי דאך,
און זיי ווינקען,
און זיי הינקען,
און זיי שלעפען זיך מיר נאך...

* * *

כ'וויל נעמען פון לעבען
דאָס אלץ, וואָס עס האָט:
זיין רוהם און זיין כבוד,
זיין שאנד און זיין שפּאָט;
די לוידען פון טייפעל,
דעם נחת — פון גאָט!...

* * *

איך וויל עס זאָל ריהרען
בעשטענדיג מיין ברוסט
פון העכסטע געפיהלען,
ביז נידריגסטער לוסט!

ניט פרעג מיך קיין מיינונג,
דו נאָר, אויף דער וועלט!
וואו לעבען בעוועגט זיך
אָט דאָרט מיר נעפעלט!...

אח, לעבען, אח לעבען,
ווי האָב איך דיך ליעב!
און אלץ וואָס דו האָסט נאָר
איך נעהם ביי דיר, גיעב!...

אין וואלד!

קום אין וואלד, מיין ליעבער פרײנד,
וואו עס סור'ען זיך די בלעטער;
וואו עס אטהעמט פרײַ די ברוסט,
וואו ערקווויקענד איז דער וועטער.

קום, מיין פרײנד! פון שטאדט ענטלויף,
פון נערידער, פון געטימעלֿ;
דאָרט אין וואלד איז גרין די ערד,
גרין די ערד און בלאָה דער הימעלֿ.

קום אין וואלד, מיין אַרמער פרײנד,
וועסט פערגעסען אנגסט און לײדען;
הערצן וועסטו דאָרט קיין פאלש:
נור פון גאָט די פייגעלֿ רעדען.

קום מיין פרײנד! דו ביזט דאָך קראנק:
מענשען האָבען דיך דערעסען;
דאָרטען וועסט דו זיי ניט זעהן,
און דו וועסט דיין זאָרג פערגעסען!

הערבסט

דער הימעל איז פינסטער, די ערד זי איז וויסט,
א רעגענדיל קאלטינקע טראפעליך גיעסט.
אין לופט, דאכט זיך, העננט דאָרט א שווארצע קאטערע,
ס׳לעזט עמיץ א לעקציע אויף „בראשית" דער סדרא.

ווי מאכטלאָז, ווי פויל און ווי קאלט איז זיין לעזען:
„אזוי איז די וועלט פון אמאל נאך געווען:
נור תהו ובהו, און לעדיג און וויסט!" — —
א רעגענדיל קאלטינקע טראפעליך גיעסט...

* *
*

מיין פאלק, איך האב דיין שוועדען מוזן:
איך וואנדער זעלבסט, ווי דו, ארום,
איך לייד, ווי דו, אויך לייד און שאנדע
און וועד פערפינסטערט, וואו איך קום!

דאך ביזטו גליקליכער — דיין גלויבען
בעלייכטעט דיר דיין פינסטערן וועג,
און לאנגזאם געהסטו און געדולדיג
וועסטו וועלן קומען צו א ברעג.

איך האב שוין אבער אלץ פערלאדרען!
— מיין פאלק! ניט רעכען מיר די זינד —
איך זעה נאר שווארצע וואלקען יאגען,
איך הער נאר, ווי עס ווייגט דער ווינד!...

* *
*

נישט אלץ האָב איך אייך אויסגעזאָגט
אין ליעד, אויף דעם פּאָפּיער —
אוי, וואונדען פּיעל פּערבאָרגענע,
זיי ליגען נאָך אין מיר.

זיי זיינען סודות שרעקליכע,
כ'האָב אייך זיי נישט געטרויט;
זיי זענען פּינסטער, ווי די נאכט,
און גרויזאם, ווי דער טויט.

א, שטארבען וועלען זיי מיט מיר,
איך וועל זיי נעהמען מיט —
און זאָל אפילו פּרעגען נאָט,
איהם זאָגען וועל איך ניט!...

* * *

איך בין קיינמאל סענטימענטאל,
איך בין א זוהן פון ווּאָהּ,
ענטציקט מיך ניט פון זונן־פערגאנג,
און זעלבע זאכען נאָהּ.
און דער לבנה'ס געלבען שיין
פערטרוי איך ניט מיין הארצענס־פיין.

איך האָב קיין גאָט צו קניה'ן פאר זיהם,
דער הימעל איז מיר לעער,
און גיעט דאָס הארץ אמאל א קלעם, —
דאָס אויג איז אָהן א טרער.
איך בין א זוהן פון ווּאָהּ און שטרענג:
קיין דומע שטיק, וועו ס'ווערט מיר ענג!

איך בין אן אָרמער מענש פון ווּאָהּ,
און דאָהּ, מיין פיעל געליעבטע, דאָהּ:
כ'גענפין א שטיקעלע פאפיער
געשריבען לאנג פון דיר צו מיר
און קען אויף אויסוועניג שוין לאנג —
ווי ווערט מיר יומטוב'דיג און באנג!
און דאָס געשריפט צום הארץ איך דריק
און בענק און ווייז פאר וועה און גליק!

*
* *

דאָס שהנסטע ליעד־נעזאנג,
די שהנסטע מעלאָדיען,
ניט זינג ביי׳ם בליהען,
נאָר זינג ביים אונטערנאנג.

דאָס בליהען, פרייגד, איז שהון,
עס זינגט אוו קלינגט אליין!
דער אונטערנאנג איז וועה אוו מיד —
פערזינק, פערקלינג עס מיט א ליעד!

אינהאַלט.

ערשטער טייל:

אין מיטען וועג.

אין מיטען וועג — — — — — — — — 7
דער פערלאָרענער גלויבען — — — — — — — 8
הערבסט געדאנקען — — — — — — — — 11
וועד ? — — — — — — — — — 12
ווי שטיל — — — — — — — — — 13
א ראט — — — — — — — — — 14
פלוצלונג ווערט דיר אומעטיג — — — — — — 15
דרייי צייטען — — — — — — — — 16
לעבענס - אנגסט — — — — — — — 17
צווייערליי צער — — — — — — — — 18
דאָס פערשפעטיגטע ליעד — — — — — — 19
עס איז געווען... — — — — — — — — 20
א ווייטער גליק — — — — — — — — 21
פרייד און טרויער — — — — — — — 22
אויפ'ן ים — — — — — — — — 24
אויפ'ן וואסער — — — — — — — — 28
דער ניגון — — — — — — — — 29
וועמען ? — — — — — — — — 30
א טראָפען... — — — — — — — — 31
קענסטו ? — — — — — — — — 32
מיין בעט — — — — — — — — 33
אין קאָפע — — — — — — — — 34
צו מיין גליק — — — — — — — — 36

דער בוים ביים פענסטער — — — — — — 37
איך האָב אין לעבען... — — — — — — 38

צווייטער טייל:

פון אייגענעם קוואל.

אני מאמין — — — — — — — 43
אויף א פערד א ווייסען — — — — — — 44
דער אויווען — — — — — — — 45
ביים גרעניץ — — — — — — — 47
צווישען מויערען... — — — — — — — 48
יענע... — — — — — — — 50
אין דער היים — — — — — — — 51
הייטישע טעכטער — — — — — — — 52
צו א שולמית — — — — — — — 53
אין מינוטען ווייסטע... — — — — — — 54
דער ערווארטעטער טאָג — — — — — — 55
דער טויט פון נביא — — — — — — — 56
דער פרעמדער — — — — — — — 58
דוד'ס פידעל — — — — — — — 59

דריטער טייל:

ביבלישע מאָטייוון.

אין טאל — — — — — — — 63
אויף די בערג — — — — — — — 65
די בלוטיגע שטאָדט — — — — — — — 66
פון ירמיה — — — — — — — 67

פון קהלת — — — — — — — — — 69
הוי ההוקקים — — — — — — — — — 74
דער שומר — — — — — — — — — 75
שיר השירים — — — — — — — — — 76

פיערטער טייל:

גאָט און טייוועל.

גאָט און טייוועל — — — — — — — — — 81
דעם דיכטערס ירושה — — — — — — — — — 83
דער אמת — — — — — — — — — — 84
צו די הימלען — — — — — — — — — 85
די אָרימע — — — — — — — — — — 86
אין זומער — — — — — — — — — — 87
דער פויגעל אין שטייגעל — — — — — — — — 88
פאר'ן בילד — — — — — — — — — 89
צו א כלה — — — — — — — — — — 90

פינפטער טייל:

ליעבע.

ניטאָ קיין האלט — — — — — — — — — 93
פינף באהנען — — — — — — — — — 94
אויף דער פינפטער עוועניו — — — — — — — — 95
דו ביזט געווען... — — — — — — — — — 96
ווער? — — — — — — — — — — 97
איך וואלט וועלען... — — — — — — — — — 98

אה, וואס וועסטו זאגען? — — — — — — — — 99
ליער און ליעבע — — — — — — — — — 101
נאך דיר... — — — — — — — — — — 102
פון גדר — — — — — — — — — — 103
הערצער שפיעל — — — — — — — — — 104
צו... — — — — — — — — — — 105
אין א זומער נאכט — — — — — — — — 106
צו... — — — — — — — — — — 108
אריע — — — — — — — — — — 109
מיט טויזענד אויגען — — — — — — — — 111
אייגע פון מיינע געליעבטע — — — — — — —112
זי קומט שוין ניט מעהר... — — — — — — — 113
עס איז מיר אין לעבען — — — — — — — 114
עס האט מיך דער פריהלינג גערופען — — — — — 115
מלכות — — — — — — — — — — 116
צו... — — — — — — — — — — 117
טייערע בילדער — — — — — — — — 118
זיי א שוץ מיר — — — — — — — — 119
אין א שלאפלאזע נאכט — — — — — — — 120
דער הימעל — — — — — — — — — 121
קארטען שטיבלעך — — — — — — — — 122
א געדאנק — — — — — — — — — 125
הערבסט רעגען — — — — — — — — 126
איך האב זיי געגעבען — — — — — — — — 128
פון שטאדט — — — — — — — — — 129
אויסגעזונגען אלע ליעדער — — — — — — — — 130

דער איינגעשפּארטער — — — — — — — — 131
מיין ליעד — — — — — — — — — 132
אין וואלד — — — — — — — — — 133
נאך ליעבע — — — — — — — — — 136
איך וויל נישט — — — — — — — — 137
פּריהלינגס - פּרייהייט — — — — — — — 138

זעקסטער טייל:

אידישע מעלאדיען.

דער תלמוד — — — — — — — — — 139
כל נדרי — — — — — — — — — 140
אין סכה — — — — — — — — — 142
א האר פון באזעל — — — — — — — — 143
די פערד־עטערין — — — — — — — — 144
חנוכה — — — — — — — — — 145
איך האב ליעב — — — — — — — — 147
מיין קינד געווען... — — — — — — — — 149
אויף קאראוול — — — — — — — — — 150
צום רייכען ברודער — — — — — — — — 152
צו... — — — — — — — — — 153
די ערשטע טעג — — — — — — — — 154
איך זיץ — — — — — — — — — 155
די עלטער — — — — — — — — — 157
צום אינזאמען — — — — — — — — — 158
דאס בוימעלע — — — — — — — — — 160
דער צופּריעדענער — — — — — — — — 161
זון און פעלד און וואלד — — — — — — — — 162
וועז דאס לעבען... — — — — — — — — 163
גרינע — — — — — — — — — 164

זיעבעטער טייל:

בונטע ליעדער.

א תפלה — — — — — — — — — — — — 171
מאדערנער ראמאנס — — — — — — — — — — — 172
איך פיהל — — — — — — — — — — — — 174
שטערען — — — — — — — — — — — — 175
שבת אבענד — — — — — — — — — — — 177
א דיכטער'ס חלום — — — — — — — — — — 179
אויף יענער זייט ים — — — — — — — — — — 180
אייביגע זוכער — — — — — — — — — — 182
די ביבל — — — — — — — — — — — 183
די צווייטע גאליעבטע — — — — — — — — — — 184
קרעלען — — — — — — — — — — — 185
חרטה — — — — — — — — — — — — 186
די ערשטע גראהע האר — — — — — — — — — — 187
קום! — — — — — — — — — — — — 188
דאס לעבען רופט — — — — — — — — — — 189
אה, שטאלצעס הארץ מיינס — — — — — — — — — 190
ביכער — — — — — — — — — — — — 191
בירגער — — — — — — — — — — — — 192
צום אלטען יאהר — — — — — — — — — — 193
דאס „שטוב מיידל" — — — — — — — — — — 194
אין דער רוישענדער גאס — — — — — — — — — 196
פריהלינג אין קריעג — — — — — — — — — — 202
אין מיין הארצען זינגט א ליער — — — — — — — — 203
טרוימעריי — — — — — — — — — — — 204
איך בין ניט קיין אלטינקער מלך — — — — — — — — — 206
דו פרעגסט, וואס איך מאך — — — — — — — — — 207
זיי זיינען ניט ווערטה — — — — — — — — — — 208

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען — — — — 209
איך האב דיך געזומען צו ליעבען — — — — 210
ס'דאכט מיר... — — — — — — — — 211
דאס צווייגעלע — — — — — — — — 212
דער פרייער — — — — — — — — 213
א פאלקס־צוג — — — — — — — — 214
די לעבענס הארפע — — — — — — — — 215
אידעאלען — — — — — — — — 216

אכטער טייל.

צייט־ליעדער.

(1896—1901)

עס גיעבען אין לעבען... — — — — — — — 221
צו א געפאלענע פרוי — — — — — — — 223
מענשען האבען טיעפע הערצער — — — — — — 224
איך זינג — — — — — — — — 225
איך וואַרט — — — — — — — — 226
די לופט איז — — — — — — — — 227
געה אויף מיין פערלאשענער שטערען — — — — — 228
איז קישען — — — — — — — — 229
פיעל פינסטערע נעכט — — — — — — — 230
דער נאכט־וועכטער — — — — — — — 231
ס'בערויבען מיך מענשען — — — — — — — 232
דאס נייע ליעבע ליער — — — — — — — 233
דער צוג — — — — — — — — 234
איך וויים א הויז — — — — — — — 235
די ארימע כלה — — — — — — — — 236
דער אנדלער — — — — — — — — 237

איך קוק אויף די בערג — — — — — — — 239
אין א גרויסער שטאדט — — — — — — — 240
צום ווינד — — — — — — — — — 241
די שטערען — — — — — — — — — 242
כ'הער עס זאגען — — — — — — — — 243
כ'ווייל נעהמען פון לעבען — — — — — — 244
אין וואלד ! — — — — — — — — 245
הערבסט — — — — — — — — — 246
מיין פאלק, איך האב דיין שווערען מזל — — — 247
נישט אלץ האב איך אייך אויסגעזאגט — — — 248
איך בין קיינמאל סענטימענטאל — — — — — 249
דאס שהנסטע ליער־געזאנג — — — — — — 250

פאע ז.
Toronto Jewish Public Library
THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS
and may be renewed once, if no application has been registered for it.
A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

3201

פּעז.

אברהם ריזען

אין מיטען זעקס. לידער, באנד 5

3201

DEC 14 '76
JUL 16 1986

פּעז.

3201